

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Monika Homolová

Promítnutí ochrany spotřebitele do právní úpravy rozhodčího
řízení (Vybrané procesní aspekty)

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Promítnutí ochrany spotřebitele do právní úpravy rozhodčího řízení (Vybrané procesní aspekty) vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 31.7.2014

Monika Homolová

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce paní Mgr. Ingrid Kovářové Kochové, Ph.D. za její vedení při vypracování této diplomové práce, zejména za její rady, nápady, připomínky a konzultace poskytnuté k této práci.

Dále bych ráda poděkovala své rodině a Kateřině Strašné za bezmeznou podporu po celou dobu studia.

Seznam použitých zkratek

ABGB	Všeobecný zákoník občanský / Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (Rakouský občanský zákoník)
ADR	Alternative dispute resolution (alternativní řešení sporů)
Důvodová zpráva	Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
ESD	Evropský soudní dvůr
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
KSchG	Zákon na ochranu spotřebitele / Konsumentenschutzgesetz (Rakouský zákon o ochraně spotřebitele)
LZPS	Listina základních práv a svobod
Novela zákona o rozhodčím řízení	Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	Nový občanský zákoník – Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění
NS	Nejvyšší soud ČR
OSŘ	Občanský soudní řád – Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Občanský zákoník – Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů
Směrnice	Směrnice Rady č. 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených

	podmínkách ve spotřebitelských smlouvách
ÚS	Ústavní soud ČR
ZRK	Zákon č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovském konaní, ve znění pozdějších předpisů
ZPOR	Civilní procesní řád / Zivilprozessordnung (Rakouský občanský soudní řád)
ZRŘ	Zákon o rozhodčím řízení – Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

Na všechny výše uvedené právní předpisy je v práci poukazováno, není-li uvedeno jinak, ve znění pozdějších předpisů platných a účinných ke dni vypracování této práce.

Všechna použitá rozhodnutí soudů České republiky jsou, není-li uvedeno jinak, dohledatelná v informačním systému ASPI.

OBSAH

Úvod.....	8
1 Historický exkurz	11
1.1 Počátky zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů.....	12
1.2 Legislativní změny.....	13
1.3 Rozhodovací praxe soudů.....	15
1.3.1 Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. května 2009.....	16
1.3.2 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. května 2011	17
1.3.3 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. ledna 2011.....	18
2 Novela zákona o rozhodčím řízení	20
2.1 Prameny a principy ochrany spotřebitele v ČR.....	20
2.2 Prameny ochrany spotřebitele v komunitárním právu.....	21
2.3 Kritika rozhodčího řízení	23
2.4 Návrhy variant řešení	24
2.4.1 Varianta I. - tzv. varianta "nulová"	24
2.4.2 Varianta II. - Vyloučení spotřebitelských sporů z rozhodčího řízení	25
2.4.3 Varianta III. - Umožnit řešení spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení pouze po vzniku sporu.....	25
2.4.4 Varianta IV. - Přijetí konkrétních opatření k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení	26
3 Nové instituty zavedené Novelou zákona o rozhodčím řízení.....	27
3.1 Ochrana spotřebitele při uzavírání rozhodčí smlouvy	27
3.1.1 Povinnost uzavírat rozhodčí smlouvu samostatně.....	28
3.1.2 Informační povinnost podnikatele	29
3.1.3 Povinnost uvádět v rozhodčí doložce určité údaje obligatorně	32
3.2 Ochrana spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení.....	33
3.2.1 Zpřísnění kvalifikačních podmínek na osobu rozhodce	34
3.2.2 Podjatost rozhodce.....	35
3.2.3 Povinnost rozhodců rozhodovat spotřebitelské spory v souladu s právními předpisy na ochranu spotřebitele	36
3.2.4 Odůvodnění rozhodčího nálezu a poučení o právu podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudu.....	37
3.3 Následná soudní ochrana spotřebitele	38
3.3.1 Možnosti soudního přezkumu.....	39
3.3.2 Ochrana spotřebitele ve vykonávacím řízení.....	42
3.4 Rozhodčí doložky uzavřené před účinností Novelu zákona o rozhodčím řízení	43
4 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení na Slovensku	45
4.1 Principy a prameny ochrany spotřebitele.....	45
4.2 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení	45
4.2.1 Arbitrabilita sporu.....	46
4.2.2 Osoba rozhodce	46
4.2.3 Rozhodčí smlouva.....	47
4.2.4 Průběh rozhodčího řízení a právní úprava rozhodnutí v rozhodčím řízení	48
4.2.5 Zrušení rozhodčího rozsudku soudem	49
4.2.6 Novela ZRK	50
4.3 Rozhodovací praxe soudů.....	51

4.3.1 Usnesení Krajského soudu v Prešově sp. zn. 17CoE/99/2010 ze dne 15.2.2011	51
4.3.2 Usnesení Ústavního soudu SR sp. zn. IV. ÚS 55/2011 ze dne 24.2.2011	52
5 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení v Rakousku	53
5.1 Principy a prameny ochrany spotřebitele	53
5.2 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení	54
5.2.1 Arbitrabilita sporu	54
5.2.2 Osoba rozhodce	55
5.2.3 Rozhodčí smlouva	55
5.2.4 Průběh rozhodčího řízení a právní úprava rozhodnutí v rozhodčím řízení	56
5.2.5 Zrušení rozhodčího nálezu soudem	57
5.3 Rozhodovací praxe soudů	57
5.3.1 Rozsudek Oberstegerichtshof Österreich sp. zn. 3 Ob 144/09 ze dne 22.7.2009	57
6 Zhodnocení právních úprav rozhodčího řízení v ČR, SR a Rakousku s ohledem na ochranu spotřebitele	59
Závěr	61
Použitá literatura a jiné informační zdroje	63
Shrnutí v českém jazyce	69
Klíčová slova	69
Résumé in Czech	70
Key words	70

Úvod

Institut rozhodčího řízení je poměrně efektivní a rychlý způsob řešení soukromoprávních majetkových sporů, který představuje zákonem uznávanou alternativu k často zdlouhavému a nákladnému soudnímu řízení. Jedná se o jednu ze zákonem zakotvených cest mimosoudního řešení sporů.

Zatímco při řešení sporů mezi podnikateli je rozhodčí řízení vesměs doporučováno, u řešení sporů týkajících se problematiky spotřebitelů už tak jednoznačný názor neexistuje.¹²

Základním rozdílem mezi řízením soudním a řízením rozhodčím je ten, že v případech, kdy by byla dána pravomoc obecného (státního) soudu, dohodou stran je tato pravomoc spor rozhodnout předána soukromému subjektu - rozhodci, který následně autoritativně rozhodne.³

V souvislosti s rozhodčím řízením je často zmiňována řada výhod, kterými jsou bezesporu neveřejnost celého řízení, rychlost projednání sporu, neformálnost a možnost účastníků řízení zvolit si způsob rozhodování a osobu rozhodce (příp. rozhodců).

Je třeba také zmínit, že rozhodčí řízení, kromě řady výhod, přináší také nevýhody, a to zejména z pohledu slabší strany - spotřebitele. Za nejvíce problematické lze označit především to, že i přes kontrolní funkci soudů je to stále soukromoprávní subjekt, kdo spor rozhoduje, dále skutečnost, že komplikovaný spor může rozhodovat osoba, která nemá v oblasti dané problematiky vůbec žádné znalosti a v neposlední řadě problematika rozhodčích doložek, které byly mnohdy "skryty" ve smluvních podmínkách. Tyto problematické aspekty sice v několika svých rozhodnutích řešily soudy (v řadě případů i Ústavní soud ČR), v samotném ZRŘ ovšem kvalitní úprava problematiky rozhodčích doložek a arbitrážních center až do účinnosti Novely zákona o rozhodčím řízení chyběla.

Trendem posledních několika let je používání rozhodčího řízení ve sporech, kdy na jedné straně stojí právě spotřebitel a na straně druhé podnikatel. Specifikum

¹ HÝBLOVÁ, Karla. Rozhodčí řízení v pracovněprávních vztazích. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jiří, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1717 - 1727.

² Danou problematikou se zabývá i zákonodárce v Důvodové zprávě, kde v bodě 1.3 Důvodové zprávy vymezuje rozhodčí řízení jakožto institut vhodný k řešení obchodních sporů, nikoliv však bezproblémový ve vztahu ke sporům spotřebitelským.

³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 12.

spotřebitelských sporů spočívá v tom, že v řízení je jedna ze stran vždy ve slabším postavení. Zatímco podnikatelé jsou zpravidla v silnějším postavení a mají s podnikáním řadu zkušeností nejen v oblasti ekonomické, ale i v oblasti právní, u spotřebitelů takovéto zkušenosti velmi často chybí. Dalším specifickým způsobem demonstrace silnějšího postavení podnikatelů jsou tzv. adhézní smlouvy. Jedná se o smlouvy, kde podnikatel stanoví veškeré smluvní podmínky, včetně například existence rozhodčí doložky, a spotřebitel, pokud má zájem smlouvu uzavřít, nemůže do smluvních podmínek nijak zasahovat.⁴

V tomto případě se stává rozhodčí řízení institutem výhodným pouze jednostranně a dochází tak k negaci ochrany spotřebitele, jako slabší smluvní strany.

Problematika rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách prošla v rozhodovací praxi soudů dlouhým a poměrně zajímavým vývojem, který bude také předmětem této práce.

Nepoměr mezi stranami, kdy na jedné straně sporu stál spotřebitel a na druhé podnikatel, se český zákonodárce pokusil po dlouholeté kritice rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech vyřešit Novelou zákona o rozhodčím řízení.

Rozhodčí řízení, jakožto možná cesta řešení spotřebitelských sporů je téma poměrně diskutované a po výše zmíněné Novele zákona o rozhodčím řízení se domnívám, že diskuse budou i nadále pokračovat.

Předmětem této práce je především analýza a interpretace platné a účinné právní úpravy rozhodčího řízení v České republice se zaměřením na ochranu spotřebitele, zejména instituty zavedené Novelou zákona o rozhodčím řízení. Dále také analýza a interpretace platné a účinné právní úpravy rozhodčího řízení se zaměřením na ochranu spotřebitele v Republice Rakousko (dále také "Rakousko") a ve Slovenské republice (dále také "Slovensko") a následná komparace uvedených právních úprav.

Tato diplomová práce má za cíl primárně analýzu a interpretaci platné a účinné právní úpravy rozhodčího řízení ve vztahu k ochraně spotřebitele v České republice, v Rakousku a na Slovensku a následnou komparaci jednotlivých institutů rozhodčího řízení sloužících k ochraně spotřebitele v jednotlivých zemích.

⁴ CARBOL, Karel. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní fórum*, 2012, č. 7, s. 303 - 309.

V závěru práce bude provedeno zhodnocení jednotlivých právních úprav zkoumaných zemí z hlediska co nejefektivnější ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení a návrhy možných úprav de lege ferenda.

Tato diplomová práce bude členěna celkem do šesti hlavních kapitol. V úvodu práce se budu stručně zabývat vývojem rozhodčího řízení na území České republiky a dále historií snahy českého zákonodárce upravit rozhodčí řízení ve vztahu ke spotřebitelům do podoby, která by odpovídala požadavkům EU. Bude zde rozebrána i snaha českých soudů již před účinností Novelu zákona o rozhodčím řízení poskytovat spotřebitelům v rozhodčím řízení zvýšenou ochranu navzdory chybějící úpravě v ZRŘ. Ve druhé a třetí části bude rozebrána úprava rozhodčího řízení se zaměřením na ochranu spotřebitele v českém právním řádu, přičemž podrobněji budou rozebrány nové instituty zavedené Novelou zákona o rozhodčím řízení a hlavní důvody jejich zavedení. V této části bude rozebrána i rozhodovací praxe soudů a její soulad a případný nesoulad s těmito instituty. Čtvrtá a pátá kapitola diplomové práce se bude věnovat právní úpravě rozhodčího řízení se zaměřením na ochranu spotřebitele na Slovensku a v Rakousku. Šestá kapitola bude obsahovat celkové zhodnocení a porovnání právních úprav jednotlivých zkoumaných zemí.

Za účelem výše stanovených cílů práce byla využita především analýza, interpretace a následně metoda komparace dané problematiky v českém právním řádu s úpravou slovenskou a rakouskou.

K použitým metodám byla nezbytná správná interpretace právních předpisů, odborné literatury a soudních rozhodnutí, a to především za pomoci systematického a jazykového výkladu.

Jako zdroj ke zpracování této diplomové práce posloužily zejména odborné tuzemské a zahraniční publikace, řešící předmětnou problematiku, platné právní předpisy České republiky, Slovenské republiky, Rakouska a Evropské unie a v neposlední řadě soudní rozhodnutí týkající se problematiky ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení.

1 Historický exkurz⁵

Rozhodčí řízení má jak z hlediska historického, tak z hlediska faktického v českých zemích mnohaletou tradici. Pro pochopení problematiky, která je předmětem této práce, jsou důležité zejména následující právní úpravy, ve kterých je patrný postupný vývoj okruhů sporů, které mohou být rozhodovány v rozhodčím řízení. Z vývoje je patrné, že zákonodárce se postupem času vrací k původní úpravě, která umožňovala co nejširší užití rozhodčího řízení.

Pro účely této práce je důležitý pojem tzv. arbitrability. Arbitrabilní jsou spory, které je možné rozhodnout v rámci rozhodčího řízení, tedy spory, u kterých není dána výlučná rozhodovací pravomoc soudů.⁶

V prvotních úpravách soukromého práva byla pravomoc rozhodců dána ve všech sporech, v nichž byly strany způsobilé o předmětu sporu uzavřít smír.⁷ Bylo tomu tak v civilním řádu soudním (zákon č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních), kde byl institut rozhodčího řízení upraven v § 577 a násl.

Následovala úprava v zákoně č. 142/1950 Sb., o řízení v občanských právních věcech, kde byl institut rozhodčího řízení upraven v § 648 a násl. Oproti úpravě předchozí přinesl občanský soudní řád z roku 1950 omezení uzavřít rozhodčí smlouvu, a to tak, že jednou ze stran rozhodčí smlouvy musela být vždy československá právnická osoba.⁸

Na počátku 60. let 20. století došlo k výraznému posunu v právní úpravě rozhodčího řízení. Tento institut včetně výkonu rozhodčích nálezů byl nově upraven samostatným zákonem č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů. Tato nová právní úprava přinesla podstatnou změnu v podobě omezení použitelnosti rozhodčího řízení. Rozhodčí smlouvy bylo nadále možné uzavřít pouze v majetkových sporech z mezinárodního

⁵ SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Rozhodčí řízení - Historie, současnost a perspektivy*. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, s. 18 - 25.

⁶ WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část - Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014, s. 576.

⁷ § 577 zákona č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní) ve znění předpisů jej měnících a doplňujících do dne 31.12.1947

⁸ § 648 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) ve znění předpisů do 31.3.1964

obchodního styku.⁹ Tato právní úprava přetrvávala na našem území bez větších právních úprav téměř třicet let.

1.1 Počátky zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů ve znění pozdějších předpisů

Základním pramenem úpravy rozhodčího řízení v České republice je k dnešnímu dni zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Přijetí tohoto zákona s účinností od 1.1.1995 znamenalo zásadní zlom v rozhodování sporů mimo pravomoc soudů, jakož i poměrně zásadní změny v problematice tzv. náhradních způsobů řešení sporů (tzv. ADR).¹⁰ Přijetím tohoto zákona obliba rozhodčího řízení na našem území značně vzrostla a rozhodčí řízení se tak stalo hojně využívaným institutem sloužícím k rozhodování majetkových sporů.

Nejzásadnější změnu lze spatřovat především v tom, že na rozdíl od předchozí právní úpravy bylo podle ZRŘ nově možné rozhodování sporů rozhodci i v jiných případech než jsou majetkové spory z mezinárodního obchodního styku.¹¹ V uvedeném je patrný návrat k co nejširší věcné působnosti rozhodčího řízení, jak tomu bylo v zákoně č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních, kde bylo možné užít rozhodčí řízení ve všech sporech, o kterých šlo uzavřít smír.

Arbitrabilita je upravena v § 2 odst. 1 ZRŘ a v souladu s tímto ustanovením se mohou strany dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, kromě zákonem stanovených výjimek, bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců nebo stálý rozhodčí soud.

Původní ZRŘ, tedy zákon ve znění účinném od 1.1.1995, ustanovení týkající se ochrany spotřebitele vůbec neobsahoval. Zákonodárce se naopak přikláněl k co nejširší věcné použitelnosti rozhodčího řízení.

Použití rozhodčího řízení zákonodárce omezil pouze v majetkových sporech vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a v majetkových sporech, které jsou vyvolány prováděním konkurzu nebo vyrovnání.¹²

⁹ § 2 zákona č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů

¹⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Arbitrabilita sporů. *Právní zpravodaj*, 2003, č. 3, s. 6.

¹¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Arbitrabilita sporů. *Právní zpravodaj*, 2003, č. 3, s. 6.

¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ze dne 29. června 1994

Jak již bylo řečeno výše, přijetím tohoto zákona obliba rozhodčího řízení značně vzrostla a rozhodčí řízení se dostalo do povědomí široké veřejnosti jakožto rovnocenná alternativa k řízení soudnímu a začalo být používáno nově i ve sporech spotřebitelských a pracovněprávních.

Užití rozhodčího řízení v těchto právních oblastech odhalilo řadu otázek, které se při použití rozhodčího řízení ve vztazích obchodněprávních vůbec nenabízely. Základem těchto otázek je rozdílné postavení smluvních stran ve vzájemných právních vztazích.¹³

Zatímco pro vztahy obchodní je charakteristické rovné postavení stran, pro pracovněprávní a spotřebitelské vztahy je typické, že jedna strana je vždy v postavení slabším. Vzhledem k této skutečnosti je pak na místě koncepce ochrany slabší strany, pro potřeby této práce - ochrany spotřebitele.

ZRŘ neprošel od roku 1994 až do roku 2012 žádnou významnější novelizací, která by reflektovala stále vzrůstající snahu o ochranu slabší strany tzn. spotřebitele.

Zásadním okamžikem pro problematiku ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení byl vstup České republiky do EU dne 1. května 2004. Vstupem do EU se Česká republika zavázala k harmonizaci vnitrostátních právních předpisů s předpisy EU.

V posledních letech se zákonodárce pokusil ZRŘ několikrát novelizovat, zejména ve snaze harmonizace s evropskou legislativou týkající se ochrany spotřebitele, avšak až do roku 2012 nebyly tyto snahy příliš úspěšné.

1.2 Legislativní změny

Prvotní a poměrně zajímavou snahou českého zákonodárce o přizpůsobení ZRŘ požadavkům EU na ochranu spotřebitele je návrh Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ze dne 17. dubna 2009. Tímto návrhem na vydání zákona, kterým by došlo k novelizaci ZRŘ, se tehdy skupina poslanců domáhala úplného zákazu užití rozhodčích smluv k řešení sporů ze smluv o spotřebitelském úvěru. Poslanci v tomto návrhu argumentovali skutečností, že rozhodčí doložky jsou masivně zneužívány podnikateli poskytujícími spotřebitelský úvěr a že žadatelům o úvěr je v předem připravených formulářích smluv přikládán i jejich souhlas s řešením právních sporů prostřednictvím podnikatelem vybraného rozhodce nebo jiné rozhodčí instituce na

¹³ HÝBLOVÁ, Karla. Rozhodčí řízení v pracovněprávních vztazích. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jiří, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1717 - 1727.

základě rozhodčí doložky. Dalším argumentem podporujícím zákaz rozhodčích smluv v této oblasti byla skutečnost, že jsou ve spotřebitelských sporech vydávána rozhodnutí rozhodců, která jsou pro spotřebitele krajně nevýhodná a celá praxe následně nabývá až organizovaného charakteru.¹⁴ Ekonomická vazba rozhodce na podnikatele, který v podstatě zprostředkovával rozhodci práci tím, že ho rozhodčí doložkou jmenoval, byla více než zřejmá. Přestože lze předpokládat, že vyloučení možnosti projednávat spotřebitelské spory z působnosti rozhodčích soudů by problémy vyřešilo, bylo by toto řešení dle mého názoru až příliš radikální. Jak bude uvedeno dále, nenásledovalo trend vývoje EU.

Dne 18. května 2009 vláda projednala a posoudila výše zmíněný návrh zákona a ve svém stanovisku vyjádřila s tímto návrhem nesouhlas. Nesouhlas týkající se vyloučení působnosti ZRR ve věcech smluv o spotřebitelském úvěru byl ze strany vlády odůvodněn trendem evropského spotřebitelského práva, který spočívá v kladení důrazu na mimosoudní mechanismy řešení spotřebitelských sporů.¹⁵

V březnu roku 2010 následoval návrh Ministerstva spravedlnosti ČR, který již obsahoval propracovanější úpravu ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení. Na rozdíl od návrhu předešlého, tento již nevycházel z úplného vyloučení spotřebitelských sporů z rozhodčího řízení, nýbrž obsahoval podrobnou úpravu institutů, které by mohly postavení spotřebitelů v rozhodčím řízení zlepšit. Mimo jiné obsahoval požadavek samostatné listiny pro rozhodčí smlouvu v případě spotřebitelských úvěrů, institut tzv. autorizovaného rozhodce, zvýšené požadavky na výkon takovéto funkce a zavedení rejstříku rozhodčích nálezů a seznamu autorizovaných rozhodců.¹⁶

Ke změnám, které byly v tomto dokumentu navrhnuty, se poměrně kriticky postavila Hospodářská komora České republiky, která v připomínkovém řízení navrhla například úplné vypuštění institutu tzv. autorizovaného rozhodce a další

¹⁴ Návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., a zákon č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Sněmovní tisk 808 [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 17.4.2009 [cit. 20.7.2014]. Dostupné na <<http://www.snem.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=808&CT1=0>>.

¹⁵ Stanovisko vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., a zákon č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Vláda České republiky, 18.5.2009 [cit. 20.7.2014]. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=54831>>.

¹⁶ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Ministersvo spravedlnosti ČR, březen 2010 [cit. 20.7.2014]. Dostupné na <<http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/55-10-novela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-a-o-vykonu-rozhodecich-nalezu-t-13-4-2010.aspx>>.

navrhované změny označila za neúplné, nedostatečné a v budoucnu zbytečně zatěžující státní rozpočet.¹⁷

Koncem roku 2010 přepracovalo Ministerstvo spravedlnosti ČR svůj původní návrh na novelizaci ZRŘ a 25. května 2011 ho předložilo Poslanecké sněmovně. Tento návrh prošel s drobnými úpravami legislativním procesem a byl přijat ve formě zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, tedy ve formě Novely zákona o rozhodčím řízení, o které bude pojednáno v dalších kapitolách.¹⁸

1.3 Rozhodovací praxe soudů

Stejně jako ve všech ostatních právních oblastech, které způsobují v praxi problémy, i v souvislosti s ochranou spotřebitele v rozhodčím řízení vznikla celá řada soudních rozhodnutí, která ne vždy byla v naprostém souladu s dikcí zákona. V případech, kdy samotné zákony neposkytují takovou ochranu základních práv, jaká je garantována Ústavou ČR a LZPS, jsou to právě soudy, kdo se svými rozhodnutími snaží tato práva chránit.

V této podkapitole budou rozebrány nejzásadnější a přelomová rozhodnutí českých soudů, ve kterých je patrná snaha o zvýšení ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení a která předcházela Novele zákona o rozhodčím řízení.¹⁹

Z uvedených rozhodnutí je zřejmé, že situace ohledně ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení se stávala postupem času neúnosnou a na zákonodárce byl jak ze strany spotřebitelů, tak ze strany soudů vyvíjen ohledně novelizace ZRŘ značný nátlak.²⁰

¹⁷ Přípomínky k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Praha: Hospodářská komora ČR, 19.4.2010 [cit. 20.7.2014]. Dostupné na <<http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/55-10-novela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-a-o-vykonu-rozhodcich-nalezu-t-13-4-2010.aspx>>.

¹⁸ Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 18.5.2011 [cit. 20.7.2014]. Dostupné na <<http://www.snem.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=371&CT1=0>>.

¹⁹ KOHOUT, Martin. *Jak je to vlastně s otázkou sjednocování judikatury v otázce rozhodčího řízení?* [online]. 10.1.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.elaw.cz/clanek/jak-je-to-vlastne-s-otazkou-sjednocovani-judikatury-v-otazce-rozhodciho-rizeni>>.

²⁰ LISSE, Luděk. *Aktuální judikatura krajských soudů - způsob určení rozhodce* [online]. epravo.cz, 1.2.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/aktualni-judikatura-krajskych-soudu-zpusob-urceni-rozhodce-70532.html>>.

1.3.1 Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. května 2009

Jedním z prvních a poměrně přelomových rozhodnutí v oblasti rozhodčího řízení je rozhodnutí Vrchního soudu v Praze z roku 2009. V tomto případě rozhodoval Vrchní soud v Praze jako soud odvolací v obchodním sporu, tedy ve sporu mezi podnikateli. Přestože tento spor nedopadá na problematiku ochrany spotřebitelů, je toto rozhodnutí zásadní, a to z toho důvodu, že ovlivnilo rozhodování soudů v oblasti rozhodčího řízení jako celek, tedy i s dopadem na spotřebitelské spory.

V tomto případě v prvním stupni soud zrušil směnečný platební rozkaz z důvodu existence platné rozhodčí doložky. Rozhodčí doložka byla sjednána ve prospěch arbitrážního centra, které nebylo zřízeno na základě zákona. Žalobce se proti tomuto odvolal.

V rámci tohoto soudního rozhodnutí dospěl Vrchní soud v Praze k několika právním závěrům, které poté ovlivnily rozhodovací praxi obecně.

V tomto sporu bylo Vrchním soudem v Praze mimo jiné konstatováno, že v případě, kdy je výběr rozhodce (rozhodců) závislý na vůli pouze jedné ze stran, dochází tímto k porušení základního principu, principu rovnosti stran.

Pro účely této práce nejzásadnějším závěrem Vrchního soudu v Praze je konstatování, že v případě, kdy rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, nebo konkrétní způsob jeho určení, ale pouze odkazuje ohledně výběru rozhodce a stanovení pravidel rozhodčího řízení na právnickou osobu, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona a odkazuje na touto právnickou osobou stanovené statuty a řády ke jmenování a výběru rozhodců, jakož i způsobu vedení rozhodčího řízení a stanovení pravidel o nákladech řízení, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná dle § 39 OZ pro obcházení zákona.

Tímto rozhodnutím došlo k zásadnímu odklonu od konstantní judikatury českých soudů.²¹

S uvedeným rozhodnutím Vrchního soudu v Praze se později ztotožnil i Nejvyšší soud ČR, jehož občanskoprávní a obchodní kolegium doporučilo umístění

²¹ KOHOUT, M., LISSE, L. *Judikatorní kolotoč v rozhodčím řízení aneb tady pomůže jen legislativní změna* [online]. epravo, 6.9.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/judikatorni-kolotoc-v-rozhodcim-rizeni-aneb-tady-pomuze-jen-legislativni-zmena-76838.html>>.

tohoto rozhodnutí do sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, do tzv. zelené sbírky, čímž dalo jasně najevo odklon od svého původního názoru.²²

I přes uvedený krok Nejvyššího soudu ČR však nedocházelo ke sjednocování judikatorní činnosti soudů a zejména soudy nižších stupňů aplikaci tohoto názoru odmítaly.²³

K problematice změny rozhodovací praxe českých soudů za stavu, kdy nedošlo ke změně skutkového stavu se následně poměrně negativně vyjádřil i Ústavní soud ČR ve svém nálezu sp. zn. III. ÚS 1275/2010 ze dne 22.12.2010. V tomto svém nálezu uvedl, že každá změna rozhodovací soudní praxe je jevem nežádoucím, jelikož takovouto změnou dochází k porušení základního principu demokratického právního státu, a to principu předvídatelnosti soudního rozhodování.²⁴

1.3.2 Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. května 2011

Rozhodovací nejednotnost českých soudů týkající se posuzování rozhodčích doložek, které s určováním rozhodce ad hoc a s určováním procesních pravidel odkazovaly na arbitrážní centra nezřízená na základě zákona vyřešil Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11.5.2011.

Závěry tohoto usnesení posloužily jako sjednocující právní stanovisko a Nejvyšší soud ČR v něm zastal výše zmíněný názor Vrchního soudu v Praze, tedy názor že v případě, kdy rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, nebo konkrétní způsob jeho určení, ale pouze odkazuje ohledně výběru rozhodce a stanovení pravidel rozhodčího řízení na právnickou osobu, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona a odkazuje na touto právnickou osobou stanovené statuty a řády ke jmenování a výběru rozhodců, jakož i způsobu vedení rozhodčího řízení a stanovení pravidel o nákladech řízení, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná dle § 39 OZ pro obcházení zákona.

²² KOHOUT, M., LISSE, L. *Judikatorní kolotoč v rozhodčím řízení aneb tady pomůže jen legislativní změna* [online]. epravo, 6.9.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/judikatorni-kolotoc-v-rozhodcim-rizeni-aneb-tady-pomuze-jen-legislativni-zmena-76838.html>>.

²³ např. rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 36 Co 94/2010 ze dne 18.6.2010 nebo rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 39 Co 88/2010 ze dne 10.8.2010

²⁴ KOHOUT, M., LISSE, L. *Judikatorní kolotoč v rozhodčím řízení aneb tady pomůže jen legislativní změna* [online]. epravo, 6.9.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/judikatorni-kolotoc-v-rozhodcim-rizeni-aneb-tady-pomuze-jen-legislativni-zmena-76838.html>>.

Nejvyšší soud ČR dále konstatoval, že přestože je rozhodčí smlouva bezesporu vyjádřením autonomie vůle, nelze od demokratického právního státu očekávat rezignaci na ochranu práv slabší smluvní strany.²⁵

1.3.3 Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. ledna 2011

Problematiku ochrany spotřebitelů řešil při svém rozhodování mnohokrát i Ústavní soud ČR, a to zejména v případech, kdy na základě rozhodčího nálezu došlo k nucenému výkonu rozhodnutí, tedy exekuci.

Ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 25.1.2011 se Ústavní soud ČR zabýval stížností spotřebitele na porušení článku 36 LZPS. V souvislosti s uvedeným je spotřebitelem namítána skutečnost, že mu nebyla ze strany obecných soudů poskytnuta taková ochrana základních práv, jakou garantuje právě LZPS.

V předmětném původním sporu šlo o případ, kdy si spotřebitel půjčil od nebankovní instituce za nápadně nevýhodných podmínek částku ve výši 13.000,- Kč. Tato půjčka byla podmíněna tím, že spotřebitel musí doplatit dluh po svém zemřelém manželovi. Tento dluh údajně činil 4.000,- Kč. Vše uvedené i přes skutečnost, že spotřebitel nebyl ručitelem ani po zemřelém manželovi nedědil. V souvislosti s půjčkou byla spotřebiteli dána k pospisu biankosměnka. Ta byla později využita v rozhodčím řízení k vymáhání částky ve výši 97.386,- Kč.

Spotřebitel nebyl přizván k jednání rozhodčího soudu, nemohl se tedy bránit v rámci samotného rozhodčího řízení. Na základě pravomocného a vykonatelného rozhodčího nálezu bylo soudem prvního stupně vydáno usnesení o nařízení exekuce. Proti tomuto se spotřebitel bránil odvoláním. Odvolací soud odvolání odmítl s odkazem na institut návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, který měl spotřebitel k dispozici pro ochranu svých práv.

V návaznosti na uvedené se spotřebitel obrátil na Ústavní soud ČR s tvrzením, že byla porušena jeho základní práva, zejména článek 36 odst. 1 LZPS, kde "*každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.*"

Ústavní soud ČR po podrobném prozkoumání spisu a vyjádření účastníků, soudu prvního stupně a soudu odvolacího došel k názoru, že ze smlouvy o půjčce ani

²⁵ KOHOUT, M., LISSE, L. *Judikatorní kolotoč v rozhodčím řízení aneb tady pomůže jen legislativní změna* [online]. epravo, 6.9.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/judikatorni-kolotoc-v-rozhodcim-rizeni-aneb-tady-pomuze-jen-legislativni-zmena-76838.html>>.

z jiných předložených dokumentů nevyplývá pravomoc rozhodce předmětný spor rozhodnout. Smlouva o půjčce obsahovala pouze ustanovení, že v případě sporu spotřebitel souhlasí, aby bylo přistoupeno k vymáhání dlužné částky za pomoci rozhodčího řízení, soudů a exekutorů. Z uvedeného Ústavní soud ČR dovedl, že obecné soudy tedy pochybily, jelikož se otázkou pravomoci rozhodce vůbec nezabývaly.

Ústavní soud ČR dále dovedl, že z obsahu původního ustanovení § 15 ZRŘ v žádném případě nevyplývá, že otázku pravomoci rozhodovat věc v rozhodčím řízení nelze zkoumat v řízení exekučním. K tomuto dále uvedl, že tento závěr je zřejmý i ze současné judikatury NS, který mimo jiné opakovaně ve svých rozhodnutích uvádí, že *"není-li uzavřena rozhodčí smlouva, není vydaný rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítá."*²⁶

Závěrem Ústavní soud uvedl, že odmítá tolerovat orgánům veřejné moci a především obecným soudům přehnaně formalistický postup za použití v podstatě sofistického odůvodňování zřejmé nespravedlnosti a že obecný soud není absolutně vázán doslovným zněním zákona, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit, pokud to vyžaduje jeho účel, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku.

V návaznosti na výše uvedené Ústavní soud ČR ústavní stížnosti vyhověl a napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil s konstatováním, že je nepřipustné, aby se případné soudní ochrany dostávalo subjektům, které evidentně poškozují práva svých klientů.

²⁶ Např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2227/2011 ze dne 28. července 2011 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3284/2008 ze dne 31. srpna 2010

2 Novela zákona o rozhodčím řízení

Vzhledem k uvedeným skutečnostem není sporu o tom, že právní úprava rozhodčího řízení v České republice potřebovala zejména v oblasti spotřebitelské značné úpravy.

Tohoto si byl vědom i zákonodárce, když v Důvodové zprávě uvedl, že ZRŘ ve stávající podobě není zcela v souladu s právem EU a že pokud Česká republika nepřistoupí k jeho novelizaci, hrozí sankce ze strany příslušných orgánů EU.

Neméně důležitým důvodem k novelizaci ZRŘ bylo postupné ztrácení důvěryhodnosti rozhodčího řízení ve vztahu k veřejnosti. V Důvodové zprávě jsou vymezeny ve vztahu k ochraně spotřebitele tři základní oblasti i) osoba rozhodce, ii) průběh rozhodčího řízení a iii) rozpor s komunitárním právem.

Novela zákona o rozhodčím řízení je vyústěním snahy českého zákonodárce docílit souladu úpravy rozhodčího řízení v ČR s legislativou EU, zejména na úrovni Směrnice Rady č. 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

2.1 Prameny a principy ochrany spotřebitele v ČR

Problematika ochrany spotřebitele je v českém právním řádu upravena celou řadou soukromoprávních i veřejnoprávních předpisů. K největšímu rozvoji tohoto právního odvětví došlo v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie. Tímto vstupem se Česká republika zavázala k harmonizaci vnitrostátních právních předpisů s předpisy EU.

Jedním z nejzásadnějších právních předpisů v této oblasti práva je zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, který vyjadřuje některé implementované směrnice EU a dále navazuje na některé přímo použitelné předpisy EU.²⁷ Tento zákon upravuje některé podmínky podnikání významné pro ochranu spotřebitele, úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele a oprávnění

²⁷ např. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady č. 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady č. 97/7/ES a č. 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách); Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a výměně.

spotřebitelů, sdružení spotřebitelů nebo jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele.²⁸

Dalším významným pramenem práva, který upravuje ochranu spotřebitele je zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník a na něj navazující zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. OZ ve své části první hlavě páté obsahoval ustanovení týkající se spotřebitelských smluv, která znamenala promítnutí velké části evropských směrnic zaměřených na ochranu spotřebitele do českého právního řádu.²⁹³⁰

V souvislosti s rekodifikací soukromého práva nabyt dne 1. ledna 2014 účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. NOZ ohledně ochrany spotřebitele do značné míry přebírá úpravu, která byla do roku 2014 obsažena v OZ.

2.2 Prameny ochrany spotřebitele v komunitárním právu

Mimo ochrany spotřebitelů v rozhodčím řízení na úrovni vnitrostátní, je tato poskytována i na úrovni komunitární, která je úrovni vnitrostátní nadřazena.

Stěžejním zdrojem této ochrany je, jak bylo již výše uvedeno, směrnice Rady č. 93/13/ES ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách. Přestože se Směrnice zabývá poměrně zásadní problematikou, její obsah je velmi stručný. Kromě preambule shrnuje problematiku nepřiměřených ujednání ve smlouvách se spotřebitelem pouze do jedenácti článků a do přílohy v podobě příkladů nepřiměřených ujednání.

Tato Směrnice byla přijata především za účelem harmonizace právních úprav jednotlivých členských zemí v oblasti ochrany spotřebitele, zejména k zajištění nepoužívání nepřiměřených podmínek ve spotřebitelských smlouvách.

Účelem Směrnice je dle čl. 1 sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se nepřiměřených podmínek ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zbožím nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.

²⁸ § 1 odst. 1 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů

²⁹ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 214.

³⁰ Jednalo se zejména o tyto směrnice:

- Směrnice Rady č. 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory;
- Směrnice Rady č. 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách;
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 97/7/EC ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

Pro účely této práce je zásadní ustanovení čl. 3 odstavce prvního Směrnice, kde je upraveno pravidlo, že smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

Dále je významný odstavec druhý čl. 3 Směrnice, kde je vymezeno pravidlo, kdy je podmínka považována za nesjednanou individuálně. Dle tohoto ustanovení je to vždy v případě, kdy byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou. V případě, kdy prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určitá běžná podmínka byla individuálně sjednána, je povinen toto dokázat.

V čl. 6 Směrnice je obsažen závazek pro členské státy a to v povinnosti stanovit, že nepřiměřené podmínky použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených ujednání.

Dále Směrnice obsahuje pro členské státy závazek zajistit existenci přiměřených a účinných prostředků zabraňujících dalšímu používání nepřiměřených podmínek ve smlouvách.

ESD se opakovaně vyjádřil k aplikaci čl. 6 a 7 Směrnice, a to v tom smyslu, že vnitrostátní soud má vždy možnost přezkoumat nepřiměřenost zneužívající klauzule ve spotřebitelských smlouvách.³¹ V opačném případě by nedocházelo k zajištění efektivní ochrany spotřebitele.

V souvislosti s čl. 8 Směrnice je třeba zmínit, že se po členských státech požaduje pouze tzv. minimální harmonizace. Jak tedy vyplývá z čl. 8 Směrnice, členské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení, která jsou v působnosti Směrnice, aby zajistily co možná nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele.

Směrnice obsahuje jedinou přílohu a tou je seznam podmínek, které mohou být považovány za nepřiměřené. Ze znění čl. 3 odstavce třetího Směrnice lze dovodit, že se jedná o výčet demonstrativní.

³¹ Uvedeným se ESD zabýval například v rozhodnutích ESD C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones ze dne 6.10.2009 nebo C-168/05 Mostaza-Claro ze dne 26.10.2006

Tato směrnice byla provedena zejména do OZ (konkrétně do ustanovení § 55 OZ a § 56 OZ), později do NOZ (konkrétně do ustanovení § 1813 NOZ až 1815 NOZ). Ustanovení Směrnice byla v NOZ přejata téměř doslovně. Další právní předpis, do kterého se Směrnice v českém právním řádu promítla je zákon o ochraně spotřebitele.

2.3 Kritika rozhodčího řízení

Jedním z nejvíce diskutovaných problémů týkajících se rozhodčího řízení ve vztahu k ochraně spotřebitele byla vždy osoba rozhodce. Zákonodárce uvádí v důvodové zprávě k Novele zákona o rozhodčím řízení, že je odůvodněné, aby ve sporech, kde na jedné straně vystupuje slabší smluvní strana (spotřebitel), byla minimální kritéria pro osobu rozhodce stanovena přísněji než u rozhodců v běžných obchodních sporech.³²

Další problematikou, kterou se zákonodárce rozhodl Novelou zákona o rozhodčím řízení upravit, byla problematika ustanovování rozhodce. V praxi se často vyskytovaly rozhodčí doložky, kdy pouze jedna ze stran sporu mohla rozhodce ustanovit, případně kdy osoba rozhodce byla nějakým způsobem propojena se stranou sporu.³³ Tyto problémy sice částečně odstranila rozhodovací praxe soudů, nicméně zákonná úprava nadále chyběla.

Rozhodčí řízení před novelou ZRŘ netrpělo však pouze nedostatky hmotněprávními, nýbrž i po procesní stránce byla dosavadní úprava nedostatečná.

Mezi nejzásadnější problém rozhodčího řízení dříve patřila jednoinstančnost, tedy nemožnost přezkoumání rozhodčího nálezu. Zákon o rozhodčím řízení sice v § 27 ZRŘ umožňuje přezkum rozhodčího nálezu jinými rozhodci na žádost některé ze stran, avšak pouze za předpokladu, že se na tom strany v rozhodčí smlouvě dohodnou. Spotřebiteli často namítaný problém tedy spočíval v tom, že ZRŘ neumožňoval stranám obrátit se na soud, který by jejich spor věcně přezkoumal.

Problematika ochrany spotřebitele je ve velké míře upravována právem Evropské unie. Postupem času se v návaznosti na celou řadu směrnic a nařízení vyvinula poměrně konstantní judikatura Soudního dvora Evropské unie. Pro Českou

³² JELÍNEK, Jindřich. *Co skutečně změnila novela zákona o rozhodčím řízení* [online], epravo.cz, 24.1.2013 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/co-skutecne-zmenila-novela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-88566.html>>.

³³ NOVÁK, P., IVANOVÁ, V. *Rozhodčí smlouva se spotřebitelem ve světle novely ZRŘ* [online]. epravo.cz, 14.8.2012 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/-84546.html>>.

republiku jakožto člena Evropské unie je nezbytné, aby dodržovala povinnosti a sledovala vývoj nejen v oblasti ochrany spotřebitele. Právě rozpor s komunitárním právem je také jednou z oblastí, kterou se zákonodárce rozhodl pokrýt Novelou zákona o rozhodčím řízení. V Důvodové zprávě zákonodárce zdůrazňuje, že v této problematice je významná zejména ustálená judikatura Soudního dvora EU.³⁴ Dle této judikatury je třeba zkoumat, zda je rozhodčí doložka nekalým smluvním ujednáním, ačkoliv tato skutečnost nebyla spotřebitelem tvrzena v průběhu rozhodčího řízení. Dále je z této judikatury patrné, že nekalost smluvního ujednání je třeba zkoumat v řízení o zrušení rozhodčího nálezu i v průběhu řízení o nařízení výkonu rozhodnutí. ZRŘ ve znění před Novelou zákona o rozhodčím řízení ve svém § 33 ZRŘ obsahoval požadavek, aby důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy namítaly strany ještě před tím, než začnou v samotném rozhodčím řízení jednat.

Dalším problematickým ustanovením ZRŘ ve znění před Novelou zákona o rozhodčím řízení, které souvisí s nutností promítnout pravidla z příslušných právních předpisů práva EU do české úpravy, byla možnost stran pověřit na základě výslovného zmocnění rozhodce, aby ve sporu rozhodoval nikoliv podle platného práva, nýbrž podle zásad spravedlnosti.³⁵ Vzhledem ke skutečnosti, že jedním ze základních pravidel ochrany spotřebitele je zákaz toho, že se spotřebitel může vzdát svých práv, lze označit výše uvedenou možnost stran za nepřipustnou.

2.4 Návrhy variant řešení

Zákonodárce se ve své důvodové zprávě k novele ZRŘ vyjádřil k celkově čtyřem možným variantám řešení situace ohledně ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení. V těchto variantách zhodnotil míru naplnění závazků vůči Evropské unii a také vůči samotným spotřebitelům.

2.4.1 Varianta I. - tzv. varianta "nulová"

První a také nejjednodušší možností bylo nezasahovat do zákona o rozhodčím řízení vůbec. Dle názoru zákonodárce je základním principem rozhodčího řízení jeho využívání v obchodních sporech, kde je zákon nastaven na respektování co nejširší

³⁴ Zákonodárce zde odkazuje především na rozhodnutí C-168/05 Mostaza Claro a rozhodnutí C-40/08 Asturcom

³⁵ § 25 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění účinném do 31.3.2012

autonomie vůle stran a pro tento účel je úprava dostačující. Na druhou stranu stávající úprava byla naprosto nedostačující ve vztahu ke spotřebitelským sporům.

Přestože nejzásadnější problémy byly rozhodovací praxí českých soudů odstraněny, zákonodárce nezvolil Variantu I., a to s konstatováním, že tato varianta nemůže obstát z hlediska programového prohlášení vlády, jelikož ta se zavázala učinit opatření k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení. Dále zde reálně hrozila možnost sankcí ze strany orgánů Evropské unie či ztráty důvěryhodnosti rozhodčího řízení ve vztahu k veřejnosti, jak bylo uvedeno výše.

2.4.2 Varianta II. - Vyloučení spotřebitelských sporů z rozhodčího řízení

Druhá nabízející se možnost jak zlepšit postavení spotřebitelů v rozhodčím řízení byla tyto spory z působnosti rozhodců úplně vyloučit. Tato alternativa byla často diskutována a v minulosti se objevily i návrhy poslanců směřující k úplnému zákazu řešení spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení.

Při hodnocení této varianty vycházel zákonodárce z komparace s ostatními evropskými státy, kde v některých zemích jsou spotřebitelské spory vyloučeny z rozhodčího řízení úplně, jinde je možnost rozhodování limitována předmětnou částkou a v neposlední řadě jsou státy, kde je možné řešení spotřebitelského sporu v rozhodčím řízení až po vzniku sporu.

Ani tuto variantu neshledal zákonodárce jako vhodnou. Své rozhodnutí odůvodnil zejména tím, že dle evropských směrnic je mimosoudní řešení sporů vhodné pro spotřebitelské spory a také z důvodu, že všechny nové směrnice obsahují pro členské státy závazek podporovat mimosoudní řešení spotřebitelských sporů. Způsob a míra této podpory je ponechána na uvážení jednotlivých členských států.

2.4.3 Varianta III. - Umožnit řešení spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení pouze po vzniku sporu

Přijetím této varianty zvažoval zákonodárce možnost vyloučit z rozhodčího řízení pouze spory, které doposud nevznikly. Vzhledem ke skutečnosti, že podpisem rozhodčí doložky se spotřebitel již dopředu vzdává svého práva na projednání věci před soudem, což znamená poměrně velký zásah do základních lidských práv, jeví se tato varianta jako celkem logický krok.

Některé evropské země na tuto variantu řešení přistoupily, nicméně se ukazuje, že i použití této varianty neřeší problematiku, se kterou se zákonodárce v České republice potýkal.

Rozhodčí řízení je v České republice ve vztahu ke spotřebitelům využíváno především u sporů týkajících se spotřebitelských úvěrů. Tato oblast je sama o sobě poměrně problematická a dle názorů zákonodárce by došlo zákazem rozhodčích doložek k neúměrnému zatížení soudního aparátu.

K této variantě se vyjádřil zákonodárce s určitou nejistotou a pouze konstatoval, že již v minulosti se ukázalo jako lepší řešení přistoupit ke konkrétním opatřením, která by eliminovala nežádoucí jevy, než k zákazu určitého institutu.

Možnost uzavření rozhodčí smlouvy až po vzniku sporu má ve svém právním řádu zakotveno například Rakousko. Tato právní úprava bude podrobněji rozebrána v následujících kapitolách této diplomové práce.

2.4.4 Varianta IV. - Přijetí konkrétních opatření k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení

Poslední ze strany zákonodárce zvažovanou variantou, která byla nakonec zvolena jako nejvhodnější, je přijetí jednotlivých konkrétních opatření a ponechání rozhodčího řízení ve stávajícím rozsahu. I při hodnocení této varianty vycházel zákonodárce z komparace s evropskými státy. Významnou inspirací byla především německá úprava rozhodčího řízení, která poměrně dostatečně reflektuje požadavky Evropské unie ohledně ochrany spotřebitele. Zákonodárce v této variantě zvažoval prvky ochrany spotřebitele, které se jevily jako vhodné a které byly následně novelou začleněny do ZRR a jsou rozebrány v následující kapitole diplomové práce.

3 Nové instituty zavedené Novelou zákona o rozhodčím řízení

Nová právní úprava zachovává ZRŘ ve stejném rozsahu. Nově však jsou v zákoně výslovně upraveny situace týkající se ochrany spotřebitele. Srovnatelné řešení lze najít například v německé úpravě, které se nyní koncepcí české úpravy velmi blíží a ze které také zákonodorce převážně vycházel. Spotřebitelům není v ZRŘ věnována samostatná část, jak je tomu například v úpravě rakouské, ale instituty sloužící k jejich ochraně nalezneme rozmístěné v celém znění zákona. S ohledem na vyhodnocení zvažovaných variant bylo rozhodnuto, že bude provedena novela podle Varianty IV., a to s cílem zavést určité mechanismy sloužící k ochraně spotřebitele. V následujících podkapitolách budou jednotlivě rozebrány nejzásadnější výslovně upravené instituty zavedené novou úpravou s účinností od 1. dubna 2012. Primárním zdrojem celé této kapitoly je Důvodová zpráva, všechny ostatní zdroje jsou řádně uvedeny v poznámkách pod čarou nebo v textu práce.

Jednotlivé prvky ochrany spotřebitele tak, jak je do ZRŘ vnesla Novela zákona o rozhodčím řízení, můžeme rozdělit do třech základních kategorií a to podle části rozhodčího řízení, ve kterém je ochrana spotřebitele realizována. Vzhledem k uvedenému tedy můžeme rozlišovat ochranu spotřebitele při uzavírání rozhodčí smlouvy (rozhodčí doložky), ochranu spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení a ochranu spotřebitele, která bude realizována po vydání rozhodnutí, tedy následnou - soudní ochranu spotřebitele.

3.1 Ochrana spotřebitele při uzavírání rozhodčí smlouvy

Okamžik uzavírání rozhodčí smlouvy je jedním z nejvíce problematických okamžiků z hlediska ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení. Přestože uzavření smlouvy patří bezesporu k projevům autonomie vůle smluvních stran, je potřeba v případě uzavírání smlouvy o přenesení pravomoci rozhodovat spor ze soudců na rozhodce poskytnout slabší straně zvýšenou ochranu.

Kromě skutečnosti, že podnikatel je na rozdíl od spotřebitele profesionál s mnoha zkušenostmi a lepšími znalostmi ekonomie, práva i samotného vyjednávání, je potřeba zmínit jiný problém, a tím je nízká informovanost spotřebitelů a dále také jejich nízká vyjednávací síla. Při podpisu smlouvy často docházelo k situacím, kdy si spotřebitel rozhodčí doložky vůbec nevšiml nebo nedokázal domyslet její důsledky a

dále také vznikaly problémy s již zmiňovanými adhézními smlouvami, s nimiž souvisí velmi nízká vyjednávací síla spotřebitelů.³⁶

Z Novelou zákona o rozhodčím řízení je patrné, že zákonodárce se při zavedení nových institutů sloužících k ochraně spotřebitele soustředil zejména na okamžik uzavírání rozhodčí doložky. Zákonodárce tímto reagoval na četné problémy, které dosavadní úprava v praxi způsobovala a které se snažily vyvíjející se judikaturou eliminovat české soudy. K ochraně spotřebitelů do ZRŘ nově zakotvil povinnost uzavírat rozhodčí smlouvu samostatně a byla zavedena poměrně rozsáhlá informační povinnost podnikatele vůči spotřebiteli. Dále byly Novelou zákona o rozhodčím řízení v zákoně nově vymezeny informace, které musí rozhodčí doložka obsahovat. Jednotlivé instituty zavedené Novelou zákona o rozhodčím řízení jsou rozebrány v následujících podkapitolách.

3.1.1 Povinnost uzavírat rozhodčí smlouvu samostatně

Zákonodárce se nechal při tvorbě Novelou zákona o rozhodčím řízení výrazně inspirovat německou právní úpravou a zavedl tak mimo jiné obligatorní požadavek v podobě sjednávání samostatné rozhodčí doložky ve spotřebitelských vztazích. Zavedením této povinnosti reaguje zákonodárce na stále vzrůstající tlak spotřebitelů, veřejného ochránce práv a zejména sdružení na ochranu spotřebitele.³⁷

Tato povinnost je nově upravena v § 3 odst. 3 ZRŘ. Zákonodárce tento požadavek zformuloval do věty "*Sjednává-li se rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní; jinak je neplatná.*"

Cílem této nové povinnosti je snaha zamezit situacím, kdy spotřebitel nevěděl, že rozhodčí doložka je součástí smlouvy či smluvních podmínek a nevědomky se tak vzdal možnosti případný spor řešit klasickou soudní cestou a dále také situacím, kdy byl spotřebitel nucen akceptovat rozhodčí doložku jako součást smlouvy hlavní.

Jak plyne z ustanovení § 3 odst. 3 ZRŘ věta za středníkem, sankcí pro porušení této povinnosti je absolutní neplatnost rozhodčí smlouvy.

³⁶ CARBOL, Karel. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní fórum*, 2012, č. 7, s. 303 - 309.

³⁷ LISSE, Luděk. *Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012* [online]. epravo.cz, 16.4.2012 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/euronovela-zakona-o-rozhodcim-řízení-2012-82291.html>>.

Ze samotného znění zákona není sice zřejmé, jak moc důsledně by měly strany přistoupit k výkladu slovního spojení "sjednána samostatně", nicméně podrobné vysvětlení poskytuje komentářová literatura. Ta uvádí, že "sjednána samostatně" neznamena, že rozhodčí smlouva (rozhodčí doložka) by nově musela být obsažena na samostatné a od smlouvy hlavní fyzicky oddělené listině. Rozhodčí doložka může být "technicky" součástí stejné listiny, musí však být zřejmé, že představovala samostatný smluvní akt a byla tedy projednána, sjednána a uzavřena samostatně.³⁸ Autor komentáře v této souvislosti odkazuje na bohatou německou praxi, kde tento model již několik let úspěšně funguje a kterým se český zákonodárce inspiroval. Dále s přihlédnutím ke skutečnosti, že toto ustanovení ZRR má postavení spotřebitele v rozhodčím řízení posílit, nelze než souhlasit, že s navyšujícím se počtem listin, které jsou spotřebiteli předkládány k podpisu, míra jeho pozornosti výrazně klesá.

Z důvodové zprávy dále plyne, že zákonodárce se požadavkem samostatně sjednané rozhodčí smlouvy snažil vyřešit i problematiku rozhodčích doložek v adhézních smlouvách. Ty jsou typickým příkladem silnějšího postavení podnikatele proti spotřebiteli. Vzhledem k dikci zákona by si nově mohl spotřebitel vybrat, zda podepíše pouze smlouvu hlavní, nebo zda podepíše i oddělenou rozhodčí doložku. Otázkou ovšem nadále zůstává, jak bude toto ustanovení fungovat v praxi a jak se k němu postaví velké společnosti (typicky třeba telefonní operátoři).

Závěrem lze shrnout, že ustanovení § 3 odst. 3 ZRR má sloužit k tomu, aby byla rozhodčí doložka oddělena od ostatních ujednání smlouvy a tím zvýšila ohledně tohoto ujednání pozornost spotřebitele a dále k zlepšení pozice spotřebitele při vyjednávání s podnikatelem.³⁹

3.1.2 Informační povinnost podnikatele

Dle ustanovení § 3 odst. 4 ZRR má nově podnikatel povinnost poskytnout spotřebiteli s dostatečným předstihem před uzavřením rozhodčí doložky náležité vysvětlení tak, aby byl spotřebitel schopen posoudit, jaké důsledky pro něho mohou vzniknout v souvislosti s uzavřením rozhodčí doložky.

Zákon dále uvádí, že náležitým vysvětlením se rozumí vysvětlení všech následků rozhodčí doložky.

³⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 251-252 (§ 3 odst. 3 ZRR).

³⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 252 (§ 3 odst. 3 ZRR).

Z Důvodové zprávy plyne, že zákonodárce se pro toto konkrétní ustanovení rozhodl z důvodu, že obecně existuje velmi nízká míra znalostí spotřebitelů o důsledcích, které pro ně podpis rozhodčí doložky může v budoucnu přinést. Včasné a úplné informace jsou dle zákonodárce nezbytným předpokladem pro to, aby spotřebitel mohl činit kvalifikovaná rozhodnutí.

Toto ustanovení se prozatím jeví jako jedno z nejvíce problematických a to zejména pro jeho neurčitost. I přes poměrně velké množství literatury, která se Novele zákona o rozhodčím řízení věnuje, zůstává otázkou, co znamená "s dostatečným předstihem" a "vysvětlení všech následků rozhodčího řízení".

Komentářová literatura týkající se ZRŘ se výkladu slovního spojení "s dostatečným předstihem" příliš nevěnuje a uvádí pouze, že ve většině případů bude nutné vycházet z toho, že pokud zamýšlí podnikatel navrhnout spotřebiteli uzavření rozhodčí smlouvy, měl by tak učinit již při prvním setkání se spotřebitelem, tedy v době, kdy mu předkládá i první informace o smlouvě hlavní a jejím obsahu.⁴⁰

Patrně ještě více problematickou částí ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ je rozsah informací, které mají být spotřebiteli takto poskytnuty. Dle komentářové literatury by se mělo jednat především o informaci, že rozhodčí řízení je řízením soukromoprávním a nevede se před orgány veřejné moci, tedy vysvětlení, že strany sporu se dobrovolně vzdávají možnosti projednání věci před obecnými soudy a že spor bude projednán soukromou osobou. Dále by se mělo jednat o informace o nákladech řízení, které se v tomto případě řídí dohodou stran a není zde možno aplikovat institut osvobození od soudních poplatků. Další podstatnou vlastností rozhodčího řízení, se kterou by spotřebitel měl být bezesporu seznámen, je skutečnost, že rozhodčí nález je přímo vykonatelným titulem a pokud se strany nedohodnou jinak, nelze jej jinými subjekty přezkoumat. V souvislosti s uvedeným by patrně bylo vhodné upozornit spotřebitele na ustanovení § 27 ZRŘ, tedy na možnost přezkumu rozhodčího nálezu jinými rozhodci. Nemožnost věcného přezkumu obecným soudem je další podstatná skutečnost, na kterou by měl být spotřebitel upozorněn. V souvislosti s vyloučením věcného přezkumu by bylo na místě uvést důvody, pro které je obecný soud povinen zrušit rozhodčí nález a které jsou uvedeny v § 31 ZRŘ. Mezi další informace, které by měl dle komentářové literatury podnikatel uvádět, patří význam jmenování rozhodce a vhodný výběr rozhodce a také důsledky soukromoprávního charakteru rozhodčího

⁴⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 252 (§ 3 odst. 3 ZRŘ).

řízení. Tyto mohou spočívat ve skutečnosti, že rozhodci nejsou nadáni donucovací pravomocí, což v důsledku znamená, že nemohou svědky, znalce ani třetí osoby, které nejsou účastníky řízení, přinutit k dostavení se na jednání, výpovědi či poskytnutí jiné součinnosti. Pro spotřebitele by mohla být podstatná také informace, že rozhodčí řízení, na rozdíl od řízení soudního, probíhá bez účasti veřejnosti, tedy neveřejně. Vzhledem ke skutečnosti, že většina spotřebitelů nevnímá rozhodčí řízení jako rovnocennou alternativu k řízení soudnímu, je třeba také spotřebitele upozornit, že rozhodnutí vydané rozhodci ve věci samé je rozhodnutím konečným, doručením nabývá právní moci a je vykonatelné stejně jako rozhodnutí soudu.⁴¹

Osobně považuji spojení "vysvětlení všech následků rozhodčí doložky" za velmi nešťastné a poměrně neurčité. Nejen, že okruh následků podepsání rozhodčí doložky je velmi široký, ale otázkou také zůstává, zda tímto již rozhodčí řízení neztratí většinu ze své atraktivity. Domnívám se, že tuto zákonem danou povinnost splní podnikatelé pouze formálně, a to tak, že ke smlouvě hlavní a oddělené rozhodčí doložce přiloží další listinu, kde bude vysvětlena výše zmíněná problematika.

Ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ lze také vytknout, že neobsahuje žádnou sankci za neposkytnutí či poskytnutí nedostatečných informací o následcích rozhodčí doložky. Zatímco v § 3 odst. 3 ZRŘ je sankcí za porušení povinnosti absolutní neplatnost a porušení povinnosti z § 3 odst. 5 ZRŘ je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu soudem dle § 31 písm. h) ZRŘ, zde jakákoliv sankce za porušení povinnosti chybí.

S uvedeným úzce souvisí hledisko tzv. průměrného spotřebitele. Přestože ochrana spotřebitele je jeden ze základních okruhů práv nejen na úrovni vnitrostátní, ale i na úrovni unijní, není vhodné, aby podnikatel nesl veškerá rizika smluvního vztahu a spotřebitel nenesl odpovědnost žádnou.⁴²

Hlediskem průměrného spotřebitele se zabýval v roce 2006 i Nejvyšší soud. Ten ve svém rozsudku 32 Odo 229/2006, ze dne 30. května 2007 vymezil průměrného spotřebitele jako "spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory."

⁴¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 252 - 256 (§ 3 odst. 4 ZRŘ).

⁴² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 255 (§ 3 odst. 4 ZRŘ).

3.1.3 Povinnost uvádět v rozhodčí doložce určité údaje obligatorně

Rozhodčí doložka, která je sjednávána pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv musí po Novele zákona o rozhodčím řízení obligatorně obsahovat některé informace. Tyto informace musí být dle slov zákonodárce uvedeny pravdivě, přesně a úplně. Tyto požadavky zákonodárce zakotvil v § 3 odst. 5 ZRŘ.

Rozhodčí doložka vztahující se ke sporům ze spotřebitelských smluv musí tedy obsahovat pravdivé, přesné a úplné informace o: a) rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud, b) způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení, c) odměně rozhodce a předpokládaných druhích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání, d) místu konání rozhodčího řízení, e) způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a f) tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný.

Z výše uvedeného tedy plyne, že z rozhodčí doložky musí být zjevné, který rozhodce bude daný spor rozhodovat, případně způsob, jakým bude rozhodce (případně rozhodci) určen. Dle § 7 odst. 1 ZRŘ může být rozhodce určen i stranami dohodnutou osobou nebo způsobem uvedeným v pravidlech pro rozhodčí řízení podle § 19 odst. 4 ZRŘ.

Toto ustanovení je jasnou reakcí na množství případů, kdy rozhodčí doložky byly soudy označovány za neplatné a následovalo hromadné rušení rozhodčích nálezů, jak bylo popsáno v úvodních kapitolách této práce.

V souvislosti s § 3 odst. 5 písm. e) ZRŘ je třeba zmínit i změnu v koncepci § 23 ZRŘ. Dle úpravy platné a účinné do účinnosti Novelu zákona o rozhodčím řízení končilo řízení vydáním rozhodčího nálezu či usnesení. Toto ustanovení bylo poměrně často kritizováno a judikaturou bylo následně dovozeno, že doručování rozhodčího nálezu již nespadá do otázek postupu řízení, ohledně kterých se mohou strany volně dohodnout.⁴³ Novelou zákona o rozhodčím řízení byl okamžik skončení rozhodčího řízení spojen až s právní mocí rozhodčího nálezu.⁴⁴

Dle § 3 odst. 6 ZRŘ se v případě, kdy je rozhodčí doložkou rozhodování sporu svěřeno stálému rozhodčímu soudu, požadavek uvedený v § 3 odst. 5 ZRŘ neuplatní a postačí odkaz na statuty a řády stálých rozhodčích soudů vydané podle § 13 ZRŘ. Tyto musí být zveřejněny v Obchodním věstníku. Přestože to ze znění § 3 odst. 6

⁴³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 257 (§ 3 odst. 5 ZRŘ).

⁴⁴ § 23 ZRŘ

ZRŘ přímo nevyplývá, lze dovodit, že odkaz dle odstavce šestého je možný pouze v případě, kdy statuty a řády stálých rozhodčích soudů dle § 13 ZRŘ obsahují veškeré informace, které dle § 3 odst. 5 ZRŘ rozhodčí doložka obsahovat musí.

V případě porušení informační povinnosti týkající se nutnosti uvádět některé údaje obligatorně, poskytl zákonodárce v ustanovení § 31 písm. h) ZRŘ spotřebitelům zvýšenou ochranu. Tato spočívá v možnosti zrušení rozhodčího nálezu soudem v případě, kdy rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5 ZRŘ, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé.

Přestože vymezení povinnosti v § 3 odst. 5 ZRŘ se týká rozhodčí doložky, tedy vzdání se práva na projednání případného sporu státními soudy do budoucna, zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. h) ZRŘ říká, že rozhodčí smlouva neobsahující údaje dle § 3 odst. 5 ZRŘ je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu soudem. Rozhodčí smlouva je pojem širší, který v sobě obsahuje jak rozhodčí doložku, tak také smlouvu o rozhodci, tedy dohodu, ve které si strany ujednají, že věc bude projednána v rozhodčím řízení až po vzniku samotného sporu. Přestože se komentářová literatura rozdílným pojmům v ustanoveních § 3 odst. 5 ZRŘ a § 31 písm. h) ZRŘ nevěnuje, lze výkladem dovodit, že tato informační povinnost se skutečně týká pouze rozhodčí doložky. Tato speciální ochrana je tedy spotřebiteli poskytována pouze při podpisu rozhodčí doložky, nikoliv při podpisu smlouvy o rozhodci.

V souvislosti s uvedenými změnami rozhodčího řízení umístil zákonodárce na internetové stránky Ministerstva spravedlnosti ČR vzor rozhodčí smlouvy, která odpovídá požadavkům ZRŘ po Novele zákona o rozhodčím řízení.⁴⁵ Jedná se o vzorovou rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv.

3.2 Ochrana spotřebitele v průběhu rozhodčího řízení

Druhou skupinou institutů sloužících k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení, jsou instituty, které se promítnou až v samotném průběhu rozhodčího řízení. Jedná se o speciální procesní ochranu, která je poskytována pouze ve sporech ze spotřebitelských smluv, nikoli obecně.

⁴⁵ V elektronické podobě je dostupná na ze stránek Ministerstva spravedlnosti ČR - <<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5866&d=322478>>.

Novelou zákona o rozhodčím řízení byl nově do ZRŘ začleněn požadavek na zpřísnění kvalifikačních podmínek na osobu rozhodce, dále také povinnost rozhodovat spotřebitelské spory v souladu s předpisy na ochranu spotřebitele a v neposlední řadě poměrně zajímavá novinka v podobě seznamu rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR.

3.2.1 Zpřísnění kvalifikačních podmínek na osobu rozhodce

Novelou zákona o rozhodčím řízení byl do českého právního řádu zaveden institut tzv. kvalifikovaného rozhodce. Tento je upraven v § 4 odst. 3 ZRŘ, kde *"Rozhodcem určeným rozhodčí doložkou pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv může být jen osoba, která je zapsána v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti."*

Seznam rozhodců, kteří mohou rozhodovat spotřebitelské spory, je veřejný a je možné do něj volně nahlížet. K dispozici je na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR. Do seznamu se zapisuje jméno a příjmení rozhodce, kontaktní adresa a datum zápisu, případně datum a důvod vyškrtnutí rozhodce ze seznamu.

Informace týkající se seznamu rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti najdeme v části šesté ZRŘ, konkrétně v ustanoveních § 40a a násl. ZRŘ. Do seznamu jsou na vlastní žádost zapsány osoby, které splňují zákonem stanovené předpoklady. Ministerstvo na žádost do seznamu rozhodců запиše fyzickou osobu, která je a) svéprávná, b) bezúhonná, c) získala vysokoškolské vzdělání v oboru právo⁴⁶, d) nebyla v posledních 5 letech na základě rozhodnutí ministerstva vyškrtuta ze seznamu rozhodců a e) uhradila ministerstvu správní poplatek ve výši 5.000,- Kč.

Tyto předpoklady vyplývající z ustanovení § 40b odst. 1 ZRŘ platí speciálně pro rozhodce ve spotřebitelských sporech a doplňují tak obecnou úpravu požadavků na rozhodce, které jsou vymezeny v § 4 odst. 1 RZŘ.

Vyškrtnutí rozhodce ze seznamu rozhodců je upraveno v § 40c RZŘ. Rozhodce může být Ministerstvem vyškrtnut mimo jiné na základě vlastní žádosti, v případě pravomocného omezení ve svéprávnosti nebo v případě, kdy rozhodce zemřel

⁴⁶ Vysokoškolským vzděláním v oboru právo je myšleno studium v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice, nebo studium na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

nebo byl prohlášen za mrtvého. Kromě těchto důvodů je vyškrtnutí rozhodce ze seznamu rozhodců upraveno i jako sankce, a to konkrétně v § 40c odst. 2. ZRŘ, za závažné či opakované porušování povinností stanovených ZRŘ.

V případech závažného či opakovaného porušování povinností stanovených ZRŘ se bude jednat zejména o porušení povinnosti mlčenlivosti dle § 6 ZRŘ, porušení povinností spojených s podjatostí rozhodce dle § 8 ZRŘ a informační povinnosti rozhodce vůči ministerstvu dle § 40d ZRŘ.⁴⁷

Možnosti zápisu rozhodce do seznamu rozhodců vedeného Ministerstvem spravedlnosti ČR, jakožto nutné podmínky pro rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv, využilo za první dva roky účinnosti Novely zákona o rozhodčím řízení téměř 550 rozhodců.⁴⁸ Doposud byli z tohoto seznamu vyškrtnuti pouze tři rozhodci. Z toho dva na vlastní žádost dle § 40c odst. 1 písm. e) ZRŘ a jeden je doposud v seznamu veden jako "dočasně vyškrtnutý" a to z důvodu § 40c odst. 3 písm. a) ZRŘ, tedy z důvodu zahájení trestního stíhání.⁴⁹

Důležitost zvýšených nároků na osobu rozhodce dovedl v roce 2011, tedy před účinností Novely zákona o rozhodčím řízení, ve svém nálezu i Ústavní soud ČR. Ten ve svém nálezu I. ÚS 3227/07 ze dne 8.3.2011 dovedl, že na osobu rozhodce by měla v rozhodčím řízení přiměřeně dopadat ustanovení OSŘ týkající se poučovací povinnosti. Uvedené dovedl ÚS v souvislosti s porušením práva na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 LZPS.

3.2.2 Podjatost rozhodce

Patrně nejzásadnější změnou, kterou přinesla Novela zákona o rozhodčím řízení je povinnost rozhodce při rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv sdělit stranám před zahájením projednávání věci, zda v posledních třech letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu či zda je rozhodcem v doposud neskončeném rozhodčím řízení ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran.

Tato povinnost je nově upravena v § 8 odst. 3 ZRŘ a má za úkol napravit pověst rozhodčího řízení, kterému bylo často vytýkáno, že nabývá vzhledem ke

⁴⁷ CARBOL, Karel. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní fórum*, 2012, č. 7, s. 303 - 309.

⁴⁸ Ke dni 1.5.2014 je v tomto seznamu zapsáno 532 rozhodců. Údaj pochází ze seznamu rozhodců, který vede na svých stránkách Ministerstvo spravedlnosti ČR. Seznam rozhodců je dostupný na adrese <<http://rozhodci.justice.cz>>.

⁴⁹ Informace vyplývající ze seznamu rozhodců, který vede na svých stránkách Ministerstvo spravedlnosti ČR. Seznam rozhodců je dostupný na adrese <<http://rozhodci.justice.cz>>.

vztahu podnikatelů a rozhodců až organizovaného charakteru. Mezi rozhodcem a podnikatelem, který rozhodci de facto dodával práci tím, že jmenoval rozhodcem vždy právě jeho, vznikl ekonomických vztah.

Zákonodárce ponechal na tomto místě spotřebitelům prostor pro uvážení a možnost aktivně se bránit a namítnout podjatost rozhodce v případě, kdy budou důvody pro podjatost dány.

Lhůta pro zmíněné tříleté období, které je rozhodné pro námitku podjatosti v případě možného vztahu rozhodce a podnikatele, se počítá od data skončení rozhodčího řízení, na které se informační povinnost vztahuje, do data zahájení rozhodčího řízení, ve kterém rozhodci vznikla informační povinnost.⁵⁰

3.2.3 Povinnost rozhodců rozhodovat spotřebitelské spory v souladu s právními předpisy na ochranu spotřebitele

Rozhodčí řízení je specifické tím, že kromě rozhodování na základě platného práva se mohou strany dohodnout, že případné spory budou rozhodovány podle zásad spravedlnosti (*ex aequo et bono*). Tato možnost bývá stranami nezájmově využívána a právě z tohoto důvodu se rozhodčí řízení těší takové oblibě zejména mezi podnikateli.

Zmocnění pro rozhodování sporu podle zásad spravedlnosti lze stranami rozhodcům uložit přímo v rozhodčí smlouvě či rozhodčí doložce, nebo může mezi stranami taková dohoda být uzavřena kdykoliv v průběhu rozhodčího řízení až do doby, kdy bude vydán rozhodčí nález.⁵¹

Rozhodování sporu podle zásad spravedlnosti je upraveno v § 25 odst. 3 ZRŘ. Novelou zákona o rozhodčím řízení se do znění tohoto paragrafu dostala i úprava sloužící k ochraně spotřebitele, dle které se ve sporech ze spotřebitelských smluv rozhodci řídí vždy právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele. Samotný zákon ani Důvodová zpráva se tímto ustanovením více nezabývají a není tedy zřejmé, zda se povinností aplikovat ve spotřebitelských sporech v rozhodčím řízení předpisy stanovené na ochranu spotřebitele automaticky vylučuje možnost rozhodovat spor na základě zásad spravedlnosti. K uvedenému komentářová literatura pouze stručně uvádí, že nelze vyloučit situaci, kdy se strany dohodnou na rozhodování sporu dle

⁵⁰ § 8 odst. 3 ZRŘ

⁵¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 928 (§ 25 ZRŘ).

zásad spravedlnosti a kdy v oblastech, které jsou upraveny předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele se použijí tyto.⁵²

Sankcí za porušení povinnosti rozhodovat spor ze spotřebitelských smluv v souladu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele je zrušení rozhodčího nálezu soudem. Toto je upraveno jako samostatný důvod pro zrušení rozhodčího nálezu, a to v § 31 písm. g) ZRŘ, kde "*Soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem.*"

Přestože není v zákoně přesně definováno "závažné nebo opakované porušení povinností stanovených tímto zákonem", tak jak uvádí § 40c odst. 2 ZRŘ, domnívám se, že porušení povinnosti rozhodovat spory ze spotřebitelských smluv v souladu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele lze považovat za závažné porušení povinností stanovených ZRŘ a může být důvodem k vyškrtnutí rozhodce ze seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem.

3.2.4 Odůvodnění rozhodčího nálezu a poučení o právu podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem

Dalším institutem, který byl do ZRŘ zaveden Novelou zákona o rozhodčím řízení a má za úkol zlepšit postavení spotřebitele v rozhodčím řízení ve sporech proti podnikateli je povinnost v případě, kdy se jedná o spor ze spotřebitelské smlouvy, odůvodnit vždy rozhodčí nález a dále spotřebitele poučit o právu podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem.

Tato povinnost je nově upravena v § 25 odst. 2 ZRŘ, kde je vymezena i pro jiné spory, než jsou ty ze spotřebitelských smluv. Rozhodčí nález musí tedy obsahovat odůvodnění vždy, bez ohledu na strany sporu. Vyjma případů, kdy na jedné straně stojí spotřebitel a na druhé podnikatel, mohou se ovšem strany dohodnout, že toto odůvodnění rozhodčího nálezu není třeba. Takovouto dohodu mohou strany uzavřít kdykoliv během řízení a to až do jeho samotného závěru, tedy do okamžiku vydání rozhodčího nálezu.⁵³

⁵² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 948 (§ 25 ZRŘ).

⁵³ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 926 (§ 25 ZRŘ).

Ze samotné dikce zákona není zřejmé, jak by mělo v případě spotřebitelských sporů vypadat poučení o právu podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudu. Dle komentářové literatury není třeba, aby rozhodčí nález obsahoval bližší informace o tom, z jakých důvodů, za jakých podmínek a jakým způsobem lze takový návrh na zrušení rozhodčího nálezu podat.⁵⁴ Vzhledem k uvedenému je tedy dostačující informace, že taková možnost existuje.

Osobně považuji toto ustanovení za velmi zásadní. Bohužel, dle mého názoru, není taková úprava dostačující. Za situace, kdy musí být spotřebitel po Novele zákona o rozhodčím řízení poučen i o věcech, které si dokáže jen stěží představit, bylo by vhodné na tomto místě uvést alespoň ustanovení zákona a také lhůtu pro podání takového návrhu a ke kterému soudu tento návrh směřovat.

3.3 Následná soudní ochrana spotřebitele

Poslední kategorií institutů, které se rozhodl zákonodárce začlenit do ZRŘ Novelou zákona o rozhodčím řízení jsou instituty sloužící k následné, tedy soudní ochraně spotřebitele.

Novelou zákona o rozhodčím řízení došlo k zefektivnění zajištění ochrany spotřebitele pomocí institutů, jimiž byla rozšířena soudní ochrana v případech rozhodčích nálezů vydaných ve spotřebitelských sporech. Nově zaveden byl jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu soudem případ, kdy rozhodce rozhodoval v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem a dále případ, kdy rozhodčí doložka, kterou uzavřel s podnikatelem spotřebitel, neobsahovala informace, které podle ZRŘ obsahovat měla. V případě zrušení rozhodčího nálezu v důsledku těchto uvedených důvodů, pokračuje k návrhu některé ze stran soud po právní moci rozsudku v jednání ve věci samé a tuto věc rozhodne. Následně již nelze tento spor projednat v rozhodčím řízení.⁵⁵

⁵⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 927 (§ 25 ZRŘ).

⁵⁵ § 34 odst. 1 ZRŘ

3.3.1 Možnosti soudního přezkumu

Zákonodárce začlenil nově vloženým ustanovením § 31 písm. g) ZRŘ do zákona možnost napadnout rozhodčí nález, který byl vydán ve sporu ze spotřebitelské smlouvy, a to z věcných důvodů.

Oproti dosavadní úpravě je tak nově zavedena možnost věcného přezkumu nálezu vydaných ve věcech sporů ze spotřebitelských smluv. Přestože zákonodárce v Důvodové zprávě uvádí, že se nejedná o absolutní věcný přezkum, ale že soud v řízení o návrhu na zrušení rozhodčího nálezu bude zkoumat pouze skutečnost, zda nebyl nález vydán v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, v některých případech bude tento přezkum tak široký, že se bude absolutnímu věcnému přezkumu minimálně blížit.

Přestože ustanovení § 31 písm. g) ZRŘ představuje určitý průlom do zákazu hmotněprávního přezkumu rozhodčích nálezů, nejedná se ani v tomto případě o druhou instanci ve vztahu k meritornímu rozhodnutí učiněnému v rozhodčím řízení.⁵⁶

Řízení o zrušení rozhodčího nálezu nenahrazuje meritorní projednání a rozhodnutí sporu. Soud v tomto řízení neprojednává předmět sporu, ale předmětem přezkumu je řízení před rozhodci. V případě § 31 písm. g) ZRŘ se tedy bude jednat o přezkum, zda a jaká právní ustanovení rozhodci použili a jak se tyto projeví ve vztahu k ochraně práva spotřebitele.⁵⁷

Soud tedy nebude sám provádět dokazování ve věci sporu podnikatele a spotřebitele. V tomto směru bude odkázán na informace, které soudu poskytne rozhodce v souvislosti s řízením, na jehož zrušení byl podán návrh.

Poměrně zajímavé je zákonodárcem užití slovní spojení "právní předpisy stanovené na ochranu spotřebitele". Tento pojem je nutno považovat za pojem užší, než je běžně užívaný "ustanovení směřující k ochraně spotřebitele". Při použití gramatického výkladu lze dojít k závěru, že v případě "právních předpisů stanovených na ochranu spotřebitele" by se mělo jednat o předpisy, které vznikly přímo za účelem ochrany spotřebitele. Předně tedy přicházejí v úvahu právní předpisy implementující

⁵⁶ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1104 (§ 31 ZRŘ).

⁵⁷ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1104 (§ 31 ZRŘ).

směrnice EU chránící spotřebitele a dále předpisy, které byly zákonodárcem stanoveny přímo za účelem ochrany spotřebitele.⁵⁸

Pro možnost zrušení rozhodčího nálezu soudem zákonodárce stanovil dále jako podmínku rozhodnutí ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Pod pojmem zjevný rozpor s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem je patrně potřeba si představit takový rozpor, který bude zřejmý soudu bez dalšího dokazování a bez hlubšího zkoumání. Příkladem zjevného rozporu s dobrými mravy jsou například rozhodčí nálezy opomíjející nepřiměřenou výši úroků z úvěru, nepřiměřenou výši smluvní pokuty nebo hrubý nepoměr vzájemných plnění ve smlouvě hlavní.⁵⁹

Přestože je možnost spotřebitele obrátit se s návrhem na zrušení rozhodčího nálezu na soud významným prvkem posilujícím ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení, byly ze strany zákonodárce vymezeny hranice, díky kterým rozhodčí řízení neztratí vše ze své atraktivity. Jedním z těchto omezení je omezení časové. Jedná se o lhůtu, ve které se může spotřebitel obrátit na soud s návrhem na zrušení rozhodčího nálezu. Tato je stanovena v § 32 ZRŘ, kde je vymezeno, že návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem musí být podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá. Zákonodárce tedy poskytl stranám poměrně dlouhou dobu k možnosti uplatnění návrhu na zrušení rozhodčího nálezu soudem.

Přestože komentářová literatura výslovně uvádí, že ani v případech spotřebitelských sporů nedochází k jakémukoliv průlomu tříměsíční lhůty pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu, některé soudy se s tímto názorem neztotožňují.⁶⁰⁶¹

Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci ve svém rozsudku sp. zn. 75 Co 158/2013 ze dne 13.11.2013, jako soud odvolací, došel k závěru, že pokud jde o výklad novelizovaného ustanovení § 32 odst. 1 ZRŘ, je třeba s ohledem na obsah

⁵⁸ CARBOL, Karel. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní fórum*, 2012, č. 7, s. 303 - 309.

⁵⁹ CARBOL, Karel. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní fórum*, 2012, č. 7, s. 303 - 309.

⁶⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1162 - 1163 (§ 32 ZRŘ).

⁶¹ Např. rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci ze dne 13.11.2013 sp. zn. 75 Co 158/2013

⁶² LISSE, Luděk. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s komentářem*. Praha: Linde, a.s., 2012, s. 610.

Důvodové zprávy k této změně a systematické zařazení změny právě do ustanovení § 32 odst. 1 ZRŘ, které upravuje časové podmínky pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu je zřejmé, že ustanovení § 32 odst. 1 věta druhá ZRŘ v novelizovaném znění ukládá soudu povinnost přezkoumat v řízení o zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu se spotřebitelem bez ohledu na tříměsíční lhůtu, zda nejsou dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 písm. a) až d) nebo h).⁶³ Tedy že toto ustanovení neukládá soudu povinnost pouze ohledně věcného přezkumu, ale také povinnost přezkumu uvedených důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu, a to bez časového omezení pro podání takového návrhu na zrušení rozhodčího nálezu. V odůvodnění uvádí Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci, že by bylo i s ohledem na Důvodovou zprávu a rozhodovací praxi Soudního dvora EU naprosto nelogické, aby soudy měly povinnost zabývat se ve spotřebitelských sporech i bez návrhu otázkou existence platné rozhodčí smlouvy ve fázi výkonu rozhodnutí za současné nemožnosti takového soudního přezkumu v řízení o zrušení rozhodčího nálezu. V návaznosti na uvedené Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci zrušil rozhodčí nález, a to po téměř dvou letech od doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli.

Ohledně sporů ze spotřebitelských smluv poskytuje ZRŘ spotřebitelům oproti podnikatelům další značnou výhodu, a to pro případ, kdy návrh na zrušení rozhodčího nálezu podá spotřebitel, soud z úřední povinnosti přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Těmito důvody jsou případy, kdy by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma nebo v případě, kdy je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný. V těchto případech může soud o odložení vykonatelnosti požádat i jiná osoba, než je spotřebitel, avšak právě v případě spotřebitelů není třeba žádosti a soud ke zkoumání tohoto přistupuje i bez návrhu, tedy z úřední povinnosti.⁶⁴

Ustanovení týkající se zrušení rozhodčího nálezu soudem v případech, kdy spotřebitel nemusí namítat konkrétní důvody a soud je zkoumá vždy i bez návrhu, vznikla v reakci na četná rozhodnutí ESD, ve kterých je spotřebitelům poskytována rozsáhlá ochrana právě v souvislosti se soudním přezkumem. Významným rozhodnutím pro problematiku zrušení rozhodčího nálezu soudem je rozsudek

⁶³ Rozsudek dostupný na <<http://kraken.slv.cz/KSSEMOS75Co158/2013>>.

⁶⁴ § 32 odst. 2 a 3 ZRŘ

Evropského soudního dvora sp.zn. C-168/05, z 26.10.2006, ve věci Elisa María Mostaza Claro v. Centro Móvil Milenium SL.⁶⁵

3.3.2 Ochrana spotřebitele ve vykonávacím řízení

V ZRŘ je nově patrná ochrana spotřebitele i v případě, kdy řízení dojde až do fáze výkonu rozhodnutí. Ten nastupuje zpravidla poté, kdy nedojde k dobrovolnému splnění povinnosti vymezené v rozhodčím nálezu.

Obecná úprava návrhu na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí je vymezena v § 35 ZRŘ. Speciální úprava sloužící k ochraně spotřebitelů je pak v § 35 odst. 1 písm. b) ZRŘ. Spotřebitel se může v případě, kdy nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem domáhat, bez ohledu na tříměsíční lhůtu, která je vymezena pro návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem, zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí. Spotřebitel se může zastavení výkonu rozhodnutí domáhat ze stejných důvodů, jaké jsou v ZRŘ vymezeny pro zrušení rozhodčího nálezu soudem v § 31 ZRŘ. Jediná výjimka se týká ustanovení § 31 písm. g) ZRŘ, kde je nutným předpokladem pro zastavení výkonu rozhodnutí absence poučení o právu podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem. Spotřebitel se dále nemůže domáhat zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu § 31 písm. i) ZRŘ.⁶⁶

V případě podání návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí podle § 35 odst. 1 ZRŘ příslušný soud provádějící výkon rozhodčího nálezu řízení o výkon rozhodnutí přeruší a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu. V případě, kdy povinný v této lhůtě návrh na zrušení rozhodčího nálezu nepodá, pokračuje soud v řízení o výkon rozhodčího nálezu.⁶⁷

I v tomto případě je patrné ovlivnění českého zákonodárce rozhodovací činností ESD. Pro vykonávací řízení a zejména jeho zastavení je významný rozsudek

⁶⁵ V tomto případě bylo proti paní Claro vedeno rozhodčí řízení, ve kterém byly naprosto zjevné nepřiměřené podmínky. Paní Claro se v průběhu rozhodčího řízení nebránila namítnutím nepřiměřenosti rozhodčí doložky a až po skončení rozhodčího řízení podala návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem odůvodněný nepřiměřenými podmínkami v rozhodčí doložce. Španělský soud sice konstatoval, že rozhodčí doložka obsahuje nepřiměřené podmínky, ale že tyto měla namítnout již v průběhu rozhodčího řízení. Následně španělský civilní soud řízení přerušil a položil ESD předběžnou otázku. ESD dospěl k závěru, že zvláštní režim ochrany spotřebitele dle Směrnice by byl narušen v případě, kdy by národní soudy neměly možnost zrušit rozhodčí nález z důvodu, kdy spotřebitel, jakožto slabší strana, nenamítal nepřiměřenost rozhodčí doložky při prvním úkonu v rozhodčím řízení.

⁶⁶ § 35 odst. 1 písm. b) ZRŘ

⁶⁷ § 35 odst. 2 ZRŘ

ESD sp. zn. C-40/08, z 6.10.2009, ve věci Telecommunicaciones SL v. Cristina Rodríguez Nogueira (Asturcom).⁶⁸

Kromě rozhodnutí ESD se v této části zákona nechal zákonodárce ovlivnit i dosavadní rozhodovací praxí českých soudů. Jak bylo popsáno v úvodní kapitole této práce, ještě před účinností Novely zákona o rozhodčím řízení poskytovaly soudy spotřebitelům v případě výkonu rozhodnutí zvýšenou ochranu.

3.4 Rozhodčí doložky uzavřené před účinností Novely zákona o rozhodčím řízení

Ještě před účinností Novely zákona o rozhodčím řízení byla poskytována spotřebitelům ochrana v rozhodčím řízení v důsledku vývoje judikatury ve větším rozsahu, než jak ji garantoval ZRŘ. Tento trend nadále pokračuje, jelikož v důsledku zákazu retroaktivity v souvislosti s Novelou zákona o rozhodčím řízení nelze posuzovat platnost rozhodčí smlouvy podle předpisů pozdějších. Za použití institutu zrušení rozhodčího nálezu soudem dochází i nadále k prohlašování rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách za neplatné, ať už v důsledku neurčitosti či rozporu s dobrými mravy, a následnému rušení rozhodčích nálezů.

Krajský soud v Ostravě, pobočka v Olomouci ve svém rozsudku sp. zn. 75 Co 158/2013 ze dne 13.11.2013, jako soud odvolací, došel kromě závěrů uvedených v kapitole 3.3.1 také k závěru, že v přechodných ustanoveních Novely zákona o rozhodčím řízení není obsaženo omezení, týkající se procesní možnosti soudního přezkumu rozhodčích nálezů a možnosti jejich zrušení. Dle názoru soudu přechodná ustanovení sice obsahují zákaz retroaktivity v tom smyslu, že nelze posuzovat platnost rozhodčí smlouvy podle předpisů pozdějších, které v době uzavření smlouvy nebyly platné, jelikož by došlo k porušení ochrany právní jistoty účastníků. Z tohoto důvodu je tedy na místě aplikovat novou procesní úpravu ve všech probíhajících řízeních, a to

⁶⁸ V tomto případě byla podána proti paní Rodríguez Nogueira žaloba k rozhodčímu soudu. Paní Nogueira byla po celou dobu rozhodčího řízení nečinná a nebránila se ani po samotném vydání rozhodčího nálezu pomocí návrhu na zrušení rozhodčího nálezu soudem. Společnost, proti které paní Nogueira ve sporu stála, následně podala návrh na výkon rozhodnutí. Exekuční soud zjistil, že rozhodčí doložka obsahuje řadu nepřiměřených ujednání. Španělský exekuční soud následně řízení přerušil a obrátil se na ESD s předběžnou otázkou. ESD ve svém rozhodnutí konstatoval, že soudy sice nemohou nahradit absolutní nečinnost spotřebitele, který se neúčastní rozhodčího řízení ani následně neusiluje o zrušení rozhodčího nálezu soudem, musí ale v případě, kdy dojdou k závěru, že rozhodčí doložka, na jejímž základě byl rozhodčí nález vydán, obsahuje nepřiměřená ustanovení, vyvodit veškeré důsledky, které podle vnitrostátního práva z této situace plynou, a zajistit tak, aby spotřebitel nebyl vázán nepřiměřeným ustanovením.

od okamžiku účinnosti Novely zákona o rozhodčím řízení. Uvedeným není dle názoru soudu zasahováno do právní jistoty účastníků, neboť nejsou nově upravovány podmínky jejich právních úkonů, nýbrž pouze procesní pravidla. Soud považuje tento výklad při neexistenci výslovných přechodných ustanovení jako jediný možný, a to vzhledem ke smyslu Novely zákona o rozhodčím řízení, která má zefektivnit ochranu spotřebitelů v rozhodčím řízení.

V případě, kdy se spor z rozhodčí doložky uzavřené před účinností Novely zákona o rozhodčím řízení dostane až do fáze výkonu rozhodnutí, je spotřebitelům nadále poskytována zvýšená ochrana v podobě zastavení výkonu rozhodnutí.

Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 10.7.2013 sp.zn. 31 Cdo 958/2012 přijal závěr, že nevydal-li rozhodčí nález rozhodce, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, tzn. případy, kdy rozhodce byl určen právníkou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a nemůže-li tedy být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování, není tento rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem, podle něhož by mohla být nařízena exekuce. V odůvodnění soud uvedl, že rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky neměl k vydání rozhodčího nálezu podle ZRR pravomoc. Závěrem Nejvyšší soud ČR uvedl, že v případech, kdy byla exekuce již zahájena a zjistí-li soud dodatečně nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci ve kterémkoliv stadiu zastavit pro nepřipustnost.

Dle usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.7.2011 sp.zn. 20 Cdo 2227/2011 uvedené platí bez ohledu na to, zda povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy namítal či nikoliv.

4 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení na Slovensku

Následující kapitola bude věnována právní úpravě ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení na Slovensku. Historický vývoj rozhodčího řízení je z velké části shodný s historickým vývojem rozhodčího řízení v ČR. Stejně jako Česká republika ani Slovensko nemělo až do implementace Směrnice ve svém právním řádu normy na ochranu spotřebitele. Změnu přinesla až novelizace slovenského občanského zákoníku, a to v roce 2004, kdy Směrnice byla přijata téměř doslovně.⁶⁹

4.1 Principy a prameny ochrany spotřebitele

Základním pramenem ochrany spotřebitele na Slovensku je, jak již bylo výše uvedeno, zákon č. 40/1964 Zb., občiansky zákonník. Pro ochranu spotřebitele jsou důležitá zejména ustanovení § 52 a násl., týkající se spotřebitelských smluv. Dle těchto ustanovení je spotřebitelskou smlouvou každá smlouva, kterou uzavírá dodavatel se spotřebitelem, a to bez ohledu na právní formu.

Spotřebitelem podle občanského zákoníku se stejně jako v právní úpravě v České republice myslí fyzická osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Dodavatelem se rozumí osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti.

Dalším základním pramenem zabývajícím se danou problematikou je zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľ'a. Slovenská právní úprava spotřebitele tak, jak jej definuje slovenský zákon o ochraně spotřebitele, je poměrně specifická, jelikož na rozdíl od úpravy české, zde může být spotřebitelem i osoba právnická.⁷⁰

4.2 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení

Rozhodčí řízení je na Slovensku upraveno od roku 2002 zákonem Národní rady SR č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovskom konaní. Tento zákon nabyl účinnosti 1.7.2002 a byl, stejně jako český zákon o rozhodčím řízení, inspirován vzorovým zákonem UNCITRAL.^{71,72}

⁶⁹ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 352 s.

⁷⁰ § 2 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľ'a

⁷¹ SUCHOŽA, Jozef, PALKOVÁ, Regina. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jirí, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1831 - 1855.

ZRK je členěn na devět hlavních částí a systematika zákona je podobná jako v ZRŘ. V úvodních částech je vymezena arbitrabilita sporů, rozhodčí doložka a rozhodčí smlouva a jejich náležitosti, osoba rozhodce a pojem stálého rozhodčího soudu, a dále samotné rozhodčí řízení a jeho průběh, důvody a postup při zrušení rozhodčího rozsudku soudem a závěrečné části obsahují uznání a výkon rozhodčích rozsudků a společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

4.2.1 Arbitrabilita sporu

Arbitrabilita je v ZRK vymezena obdobně jako v ZRŘ. Aby bylo možné spor projednat a rozhodnout rozhodci, musí se jednat o majetkový spor z tuzemských či mezinárodních občanskoprávních či obchodněprávních vztahů, o kterém by účastníci mohli před soudem uzavřít smír.⁷³ Možnost uzavřít smír je upravena ve slovenském občanském soudním řádu, konkrétně v § 99 z.č. 99/1963 Z.z., občanský súdny poriadok, ve znění pozdějších předpisů, kde stejně jako v právu českém lze smír uzavřít, pokud to povaha věci připouští. Dále obsahuje ZRK i negativní vymezení arbitrability, kde z projednávání a rozhodování sporů před rozhodci jsou vyloučeny spory o vzniku, změně nebo zániku vlastnického práva a jiných věcných práv k nemovitostem, spory o osobním stavu, spory související s nuceným výkonem rozhodnutí a spory, které vzniknou v průběhu konkurzního a vyrovnávacího řízení.⁷⁴

Z uvedeného vyplývá, že spory ze spotřebitelských smluv nejsou z projednávání a rozhodování v rámci rozhodčího řízení vyloučeny.

4.2.2 Osoba rozhodce

Novela zákona o rozhodčím řízení zavedla do českého právního řádu institut tzv. kvalifikovaného rozhodce. Slovenský ZRK tento institut sice nezná, ale přesto jsou zákonné požadavky na osobu rozhodce jiné. § 6 odst. 1 ZRK stanoví, že rozhodcem může být fyzická osoba, která je plnoletá, bezúhonná, plně způsobilá k právním úkonům a má zkušenosti pro výkon funkce rozhodce. ZRK na rozdíl od české úpravy nepožaduje, aby byl rozhodce občanem Slovenské republiky.

Slovenský zákonodárce nikde v ZRK nekonkretizuje slovní spojení "zkušenosti pro výkon funkce rozhodce". Na základě gramatického výkladu a dle

⁷² MUSALOVÁ, Dana. Porovnání právní úpravy rozhodčího řízení v ČR a SR. *Právo - Časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 4, s. 45-56.

⁷³ § 1 odst. 1, 2 ZRK

⁷⁴ § 1 odst. 3 ZRK

jednacích řádů rozhodčích soudů se můžeme pouze domnívat, co přesně je myšleno pojmem zkušenosti pro výkon funkce rozhodce. Dle mého názoru se nejedná pouze o zkušenosti z oblasti práva či přímo rozhodčího řízení, ale může se jednat například o zkušenosti z oblasti ekologie, ekonomie, lékařství, dopravy apod.

ZRK neklade žádné speciální požadavky na vzdělání rozhodce. Pouze v ustanovení § 6 odst. 3 ZRK je upravena situace, kdy má rozhodce určit stranami vybraná osoba nebo soud. V tomto případě musí tento rozhodce mít kvalifikaci, která byla stranami požadována.

Žádné další výraznější odlišnosti, které se týkají osoby rozhodce a které by mohly dopadat na zlepšení ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení ZRK oproti ZRŘ neobsahuje.

4.2.3 Rozhodčí smlouva

Právní úprava rozhodčí smlouvy je obsažena v § 3 odst. 1 ZRK. Zákon rozhodčí smlouvu definuje jako dohodu mezi smluvními stranami o tom, že veškeré nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo vzniknou v určitém smluvním nebo jiném právním vztahu, se rozhodnou v rozhodčím řízení. ZRK stejně jako ZRŘ umožňuje smluvním stranám vyloučit závaznost rozhodčí smlouvy pro právní nástupce.

Stejně jako v českém právním řádu je možné rozhodčí smlouvu uzavřít ve formě rozhodčí doložky a smlouvy o rozhodci.

Dle ZRK je pro rozhodčí smlouvu pod sankcí neplatnosti vyžadována písemná forma. Písemná forma je zachována, je-li obsažena v dokumentu, který je podepsán oběma smluvními stranami nebo ve vzájemně vyměněných listinách, a dále v případech uzavření pomocí telefaxu či prostřednictvím jiných telekomunikačních zařízení, které umožňují zachycení obsahu smlouvy a identifikaci osob, které jí uzavřely.⁷⁵

Zákon dává smluvním stranám dále možnost prohlásit svou vůli přenechat věc k projednání a rozhodnutí rozhodci před ním do protokolu. Uvedené lze učinit nejpozději do zahájení řízení ve věci samé.⁷⁶

Zvláštní požadavky, které by se vázaly k rozhodčí smlouvě v souvislosti s řešením spotřebitelských sporů právní úprava v ZRK neobsahuje.

⁷⁵ § 4 odst. 2 ZRK

⁷⁶ § 4 odst. 3 ZRK

4.2.4 Průběh rozhodčího řízení a právní úprava rozhodnutí v rozhodčím řízení

Přestože princip rozhodčího řízení podle české i slovenské právní úpravy je velmi podobný, jsou patrné některé odlišnosti, které by mohly mít v důsledku dopad na ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení, přestože k tomu nejsou primárně určeny.

Na rozdíl od ZRŘ, který ohledně náležitostí rozhodčí žaloby odkazuje na obecné náležitosti žaloby dle OSŘ, ZRK obsahuje v ustanovení § 18 odst. 1 ZRK údaje, které musí rozhodčí žaloba obsahovat.

V zákoně je dále stanovena výslovná povinnost žalovaného vyjádřit se k veškerým skutečnostem a důkazům uvedeným v žalobě. Tuto zákonodárce nazval "žalobní odpovědí" a je upravena v § 18 odst. 4 ZRK.

K posílení ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení by mělo přispět ustanovení § 31 odst. 3 ZRK, kde je vymezena povinnost rozhodčího soudu užít při rozhodování spotřebitelských sporů předpisy sloužící k ochraně spotřebitele.

Dalším ustanovením, kde slovenský zákonodárce výslovně zohledňuje ochranu spotřebitele je ustanovení § 33 odst. 2 ZRK. Dle tohoto ustanovení nelze ve sporech ze spotřebitelských smluv rozhodnout o plnění v případech, kdy smlouva odporuje všeobecně závazným právním předpisům na ochranu spotřebitele, zejména pokud obsahuje nepřiměřené smluvní podmínky. Dále nelze dle tohoto ustanovení přiznat plnění v případě, kdy uzavření spotřebitelské smlouvy předcházela nekalá obchodní praktika.⁷⁷

Stejně jako česká právní úprava i ta slovenská zná dvě možné formy rozhodnutí rozhodců v rozhodčím řízení. Těmito jsou rozhodčí usnesení a rozhodčí rozsudek. Rozhodčím rozsudkem se rozhoduje ve věci samé a v případě, kdy se strany sporu rozhodnou uzavřít smír. Rozhodčím usnesením rozhodčí soud rozhoduje ve všech ostatních případech, zejména o úpravě podmínek rozhodčího řízení, o změně nebo doplnění žaloby nebo žalobní odpovědi, o zastavení řízení, o nařízení předběžného opatření a o dalších záležitostech souvisejících s vedením rozhodčího řízení.^{78,79}

Rozsudek rozhodčího soudu musí být vyhotoven písemně a musí být podepsaný většinou rozhodců. Kromě obvyklých náležitostí, které musí obsahovat

⁷⁷ SUCHOŽA, Jozef, PALKOVÁ, Regina. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jiří, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1831 - 1855.

⁷⁸ § 38 odst. 1 ZRK

⁷⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J, KALLA, Petr. Rozhodčí řízení na Slovensku - srovnání s českou praxí. *Právní rádce*, 2004, č. 2, s. 8-9.

rozsudek rozhodčího soudu i v ČR, jako jsou například označení rozhodčího soudu, označení rozhodců, označení účastníků, určitý výrok a datum vydání rozsudku, musí rozsudek dle § 34 odst. 2 písm. h) ZRK obsahovat vždy poučení o možnosti podat k civilnímu soudu žalobu na zrušení rozhodčího rozsudku. Takovéto ustanovení v ZRŘ obecně chybí a tato povinnost je českým zákonodárcem dána pouze v případě řešení sporů ze spotřebitelských smluv.

Žádné jiné instituty, které by mohly sloužit k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení doposud zavedeny nebyly.

4.2.5 Zrušení rozhodčího rozsudku soudem

Stejně jako v právní úpravě rozhodčího řízení v České republice, je i v úpravě slovenské možné napadnout výsledek rozhodčího řízení soudní cestou pomocí institutu zrušení rozhodčího rozsudku rozhodnutím soudu.⁸⁰

O této možnosti musí být účastník v rozhodčím rozsudku poučen. ZRK obsahuje ve svém ustanovení § 40 odst. 1 ZRK taxativní výčet důvodů, ze kterých se lze zrušení rozhodčího rozsudku domáhat. Těmito důvody jsou a) rozhodčí rozsudek byl vydán ve věci, která nemůže být předmětem rozhodčího řízení, b) rozhodčí rozsudek byl vydán ve věci, ve které již pravomocně rozhodl jiný rozhodčí soud či soud, c) jeden z účastníků řízení popírá platnost smlouvy, d) v rozhodčím řízení bylo rozhodnuto o věci, na kterou se nevztahovala rozhodčí smlouva a strana tuto skutečnost v řízení namítala, e) účastník řízení nebyl v rozhodčím řízení zastoupen zákonným zástupcem nebo za něj jednala osoba, která k tomu nebyla zplnomocněna a její úkony nebyly schváleny ani dodatečně, f) na vydání rozhodčího rozsudku se podílel vyloučený rozhodce nebo soudce, jehož vyloučení nemohl účastník bez své viny do konce řízení dosáhnout, g) došlo k porušení zásady rovnosti účastníků, h) jsou dány důvody, pro které lze žádat obnovu řízení, i) rozhodčí rozsudek byl ovlivněn trestným činem rozhodců, účastníků řízení nebo znalce, za který došlo k pravomocnému odsouzení a j) při rozhodování došlo k porušení všeobecně závazných právních předpisů na ochranu spotřebitele.

V případě ustanovení § 40 odst. 1 písm. j) ZRK odkazuje zákonodárce, stejně jako v případě ustanoveních § 31 odst. 3 ZRK a § 33 odst. 2 ZRK, na obecná

⁸⁰ SUCHOŽA, Jozef, PALKOVÁ, Regina. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jirí, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1831 - 1855.

ustanovení slovenského občanského zákoníku a dále na slovenský zákon o ochraně spotřebitele.

4.2.6 Novela ZRK

Stejně jako v České republice, tak i na Slovensku se ukázala právní úprava rozhodčího řízení zejména ve vztahu k problematice ochrany spotřebitele jako nedostačující. Slovenský zákonodárce se v roce 2009 pokusil významným způsobem novelizovat ZRK, nicméně tato novela, která měla podstatným způsobem zpřísnovat jednotlivé instituty rozhodčího řízení v souvislosti s ochranou spotřebitele, nebyla doposud schválena.⁸¹

Speciální úprava měla být zavedena ve vztahu k rozhodování sporů spotřebitelských a pracovněprávních. Novelou měla být posílena kontrolní role Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky, měly být zpřísněny podmínky pro způsob zřizování stálých rozhodčích soudů a měly být zavedeny nové požadavky na kvalifikaci rozhodců.⁸²

Jelikož novela nebyla doposud přijata z důvodu přílišné regulace rozhodčího řízení, neobsahuje do dnešního dne slovenská právní úprava účinné instituty k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení.⁸³ ZRK pouze na několika místech obsahuje ustanovení, která institut rozhodčího řízení ve vztahu k ochraně spotřebitele zpřísnují. V těchto ustanoveních je upravena povinnost dodržovat předpisy na ochranu spotřebitele.⁸⁴

V současné době se po dlouhých vyjednávacích procesech snaží slovenský zákonodárce o přijetí samostatného zákona, který by upravoval rozhodčí řízení ve vztahu ke spotřebitelům. Vedle tohoto zákona bude slovenský právní řád obsahovat také samostatný zákon, který bude upravovat rozhodčí řízení v obchodních věcech.

Jako instituty sloužící k ochraně spotřebitelům v rozhodčím řízení se snaží do zmíněného zákona zavést slovenský zákonodárce vymezení speciální rozhodčí smlouvy pro spotřebitele, vymezení a zpřísnění podmínek, které musí splňovat stálý rozhodčí soud, dále i regulace po procesní stránce, tzn. zvláštní pravidla sloužící

⁸¹ Bělohlávek, Alexander J. Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 353.

⁸² Bělohlávek, Alexander J. Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 356.

⁸³ SUCHOŽA, Jozef, PALKOVÁ, Regina. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jirí, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1831 - 1855.

⁸⁴ Jedná se například o ustanovení § 31 odst. 3 ZRK, § 33 odst. 2 ZRK, § 40 odst. 1 ZRK

ochraně spotřebitelů v rozhodčím řízení, zavedení informační povinnosti podnikatelů a v neposlední řadě také možnost soudní ingerence v případě pochybení rozhodců a rozhodčích soudů. Tato úprava nebyla doposud přijata, ale od srpna 2014 je předmětem jednání slovenské vlády.⁸⁵

4.3 Rozhodovací praxe soudů

Přestože právní úprava ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení není dle mého názoru doposud v ZRK upravena dostatečně, existuje celá řada soudních rozhodnutí, které svým obsahem odpovídají ochraně, která je spotřebitelům poskytována například v České republice.

4.3.1 Usnesení Krajského soudu v Prešově sp. zn. 17CoE/99/2010 ze dne 15.2.2011⁸⁶

Tímto usnesením došlo k potvrzení rozhodnutí soudu prvního stupně. V tomto řízení se soud zabýval přípustností rozhodčí doložky ve formulářové smlouvě. Prvostupňový soud zamítl žádost exekutora o pověření k výkonu rozhodčího nálezu právě z důvodu nepřijatelného ujednání v podobě rozhodčí doložky ve formulářové smlouvě. Soud v tomto případě argumentoval obecnou charakteristikou spotřebitelských smluv a dále ochranou poskytovanou spotřebitelům slovenským občanským zákoníkem.

Odvolací soud se v tomto případě plně ztotožnil s názory prvostupňového soudu a došel k závěrům, že rozhodčí doložka, která neumožňuje jednání mezi podnikatelem a spotřebitelem o jejím obsahu a v případě, kdy spotřebitel nemá na výběr, zda ji bude akceptovat, či nikoliv, je nepřijatelná a příčící se dobrým mravům.

Dalším důležitým závěrem tohoto sporu je výrok soudu, že nejsou žádné pochybnosti o tom, že spotřebitel skutečně je slabší smluvní stranou a to z důvodu informovanosti a z důvodu slabšího vyjednávacího postavení. V této části se soud odvolával na rozsudek Soudního dvora EU ve věci *Mostaza Claro*. Dále soud zdůraznil, že ochrana spotřebitelů před nepřiměřenými ujednáními ve smlouvě je bez dalšího spojena s absolutní neplatností.

⁸⁵ Více informací o připravované právní úpravě na <http://www.epredpisy.sk/predpisy-vo-vlade/2524827-spotrebiteske-rozhodcovske-konanie>.

⁸⁶ Usnesení Krajského soudu v Prešově sp. zn. 17CoE/99/2010 ze dne 15.2.2011. In: *Justice*. Dostupné na <http://www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Uvod.aspx>.

4.3.2 Usnesení Ústavního soudu SR sp. zn. IV. ÚS 55/2011 ze dne 24.2.2011⁸⁷

Problematika rozhodčích doložek jako nepřipustných smluvních ujednání byla řešena i Ústavním soudem SR. V předmětném řízení Ústavní soud SR došel ke stejným názorům jako ve výše uvedeném případě došel Krajský soud v Prešově. Ústavní soud SR konstatoval, že v případě, kdy rozhodčí doložka nebyla sjednána individuálně a nebyla tedy spotřebiteli dána možnost volby doložku akceptovat, či nikoliv, příčí se tato dobrým mravům a dochází ke značnému nepoměru mezi právy a povinnostmi stran v neprospěch spotřebitele a z těchto důvodů je tato rozhodčí doložka neplatná.

Dále Ústavní soud SR došel k názoru, že není rozhodující, že spotřebitel neuplatnil žalobu na zrušení rozhodčího rozsudku.

⁸⁷ Usnesení Ústavního soudu SR sp. zn. IV. ÚS 55/2011 ze dne 24.2.2011. In: *Justice*. Dostupné na <<http://www.justice.gov.sk/Stranky/Sudy/Uvod.aspx>>.

5 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení v Rakousku

V následující kapitole bude rozebrána právní úprava rozhodčího řízení ve vztahu k ochraně spotřebitele v Rakousku. Rakouská právní úprava je velmi podobná úpravě německé, tedy úpravě, kterou se významně inspiroval český zákonodárce při tvorbě Novely zákona o rozhodčím řízení.

Spotřebitel je i v této právní úpravě vnímán jako slabší smluvní strana a je mu tedy poskytována kvalifikovaná ochrana. Rozebrána budou jednotlivá obecná i speciální ustanovení s ohledem na ochranu spotřebitele.

5.1 Principy a prameny ochrany spotřebitele

Hmotněprávní základ ochrany spotřebitele nalezneme v rakouském právním řádu ve Všeobecném zákoníku občanském (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*). Tato právní úprava obsahuje ochranu proti tzv. nemorálním ujednáním ve smlouvách. Od roku 1979 platí, že druhý účastník smlouvy musí být výslovně upozorněn na netytická a potencionálně nevýhodná ustanovení.⁸⁸

Dle čl. 879 odst. 3 ABGB platí, že smluvní ujednání je neplatné, je-li závazek značně nevýhodný pro jednu ze stran.

Mimo obecné úpravy v ABGB obsahuje rakouský právní řád také samostatný zákon na ochranu spotřebitele (*Konsumentenschutzgesetz*), který je účinný od roku 1979.⁸⁹

Základní principy ochrany spotřebitele nalezneme již v úvodu zákona, a to konkrétně v § 2 odst. 2 KSchG. Dle tohoto ustanovení je ujednání, které se odchyluje k tíži spotřebitele od úpravy obsažené v tomto zákonu, neúčinné.

Ustanovení § 6 odst. 1 KSchG obecně prohlašuje za nezávazná taková ujednání, jež zakládají zhoršení postavení spotřebitele vůči podnikateli. Jedná se o tzv. nepřípustná ujednání. Toto ustanovení ve spojení s § 879 ABGB vyjadřuje, že jde o neplatnost. Ujednání, která nejsou obsažena v § 6 odst. 1 KSchG mají za následek na straně podnikatele vznik důkazního břemene. Z uvedeného plyne, že podnikatel musí prokázat, že sporné ujednání ve smlouvě bylo se spotřebitelem individuálně sjednáno.

⁸⁸ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 185.

⁸⁹ KOTOUČOVÁ, Jiřina. Právní úprava ochrany spotřebitele v ČR a v některých dalších státech. *Aplikované právo*, 2008, č. 1, str. 24 - 27.

Další úroveň ochrany nalezneme hned v následujícím ustanovení § 6 odst. 3 KSchG. Toto stanovuje, že ujednání, které je nejasné nebo nesrozumitelné a zároveň se týká smluvních podmínek nebo formulářových smluv, se prohlašuje za neúčinné.

V souvislosti s výše uvedeným je potřeba rozlišovat pojmy neplatnost a neúčinnost. Zatímco v případě § 6 odst. 1 KSchG v kombinaci s § 879 ABGB se jedná o neplatnost absolutní (v překladu Nichtigkeit = nicotnost), v případě § 6 odst. 3 KSchG se jedná o neplatnost relativní.⁹⁰

5.2 Ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení

Rakousko stejně jako řada dalších evropských zemí (například Německo) nemá samostatný zákon o rozhodčím řízení. Právní úprava rozhodčího řízení je v Rakousku obsažena v ustanoveních civilního procesního řádu (Zivilprozessordnung), konkrétně v části šesté, oddílu čtvrtém, tedy v § 577 až § 618 ZPOR.

Úprava rozhodčího řízení platí univerzálně v Rakousku pro mezinárodní i vnitrostátní spory. Tato univerzalita je pro rozhodčí řízení poměrně typická. Možnost rozhodovat v rozhodčím řízení spory vnitrostátní i mezinárodní je dána například i v České republice a v Německu.⁹¹

Stejně jako v České republice a na Slovensku i v Rakousku v posledních letech vzrůstala obliba rozhodčího řízení mezi podnikateli a spotřebiteli. V důsledku toho byla v roce 2006 přijata novela, kterou byl do zákona přijat nový § 617 ZPOR, který zpřísňuje požadavky na rozhodčí řízení ve vztahu ke spotřebitelům.⁹²

5.2.1 Arbitrabilita sporu

Arbitrabilita obecně je upravena v § 582 odst. 1 ZPOR. Pozitivní vymezení je podobné jako v ČR a na Slovensku, tedy že předmětem rozhodčího řízení mohou být majetkové spory, o nichž jinak může být rozhodnuto řádným soudem a spory, ohledně kterých by bylo možno uzavřít soudní smír.

Negativní vymezení je obsaženo ve druhém odstavci předmětného ustanovení. V rozhodčím řízení nemohou být rozhodovány nároky vyplývající z rodinného práva,

⁹⁰ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 185 - 186

⁹¹ *Alternativní způsoby řešení sporů - Rakousko* [online]. 30.11.2007 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_aus_cs.htm>.

⁹² RECHBERGER, H. Walter. *Die Reform des österreichischen Schiedsrecht* [online]. 2008 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rlr25/rechberger.c.pdf>>.

nároky plynoucí ze zákona o nájmu bytu, ze zákona o společném užívání bytu a zákona o vlastnictví bytu.

Možnost projednávat spory mezi podnikatelem a spotřebitelem v rozhodčím řízení není vyloučena. Nejsou však přípustné rozhodčí doložky tak, jak je známe z českého právního řádu. Spotřebitelské spory lze v rozhodčím řízení řešit na základě smlouvy o rozhodci, která se uzavírá až po vzniku sporu.⁹³

Dle § 617 odst. 1 ZPOR mohou být účinně uzavřeny rozhodčí smlouvy mezi podnikatelem a spotřebitelem pouze za předpokladu, pokud se týkají již vzniklých sporů. Z uvedeného vyplývá zákaz uzavírání rozhodčích doložek, kterými se spotřebitelé vzdávají do budoucna možnosti řešení sporu soudní cestou.

5.2.2 Osoba rozhodce

Rakouská právní úprava neobsahuje žádné požadavky na osobu rozhodce. Ze znění zákona je pouze zřejmé, že rozhodcem musí být fyzická osoba a že rakouský právní řád zná, stejně jako řád český, rozhodce ad hoc a rozhodce, kteří vykonávají rozhodčí činnost v rámci instituce - rozhodčího soudu.

Žádné speciální požadavky na rozhodce pro případ rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv ZPOR neobsahuje.

5.2.3 Rozhodčí smlouva

Rozhodčí smlouva obecně je upravena v § 581 odst. 1 ZPOR. Dle tohoto ustanovení je rozhodčí smlouvou dohoda stran o tom, že všechny nebo jednotlivé spory, které mezi nimi v rámci určitého právního vztahu smluvního či mimosmluvního charakteru vznikly nebo v budoucnu vzniknou, budou rozhodovány rozhodčím soudem.

Obecná forma rozhodčí smlouvy je upravena v § 583 odst. 1 ZPOR. Dle tohoto ustanovení musí být rozhodčí smlouva obsažena v jedné listině podepsané stranami anebo v různých mezi stranami předaných listinách, faxových zprávách, emailových zprávách nebo v jiné formě, která umožňuje podat důkaz o obsahu dohody.

Speciální úprava pro spotřebitelské spory je obsažena v § 617 odst. 2 ZPOR. Z tohoto ustanovení plyne, že rozhodčí smlouvy, jejichž účastníkem je spotřebitel,

⁹³ RECHBERGER, H. Walter. *Die Reform des österreichischen Schiedsrecht* [online]. 2008 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rlr25/rechberger.c.pdf>>.

musí být obsaženy v jím osobně podepsaném dokumentu. Jiné než toto ujednání, které se vztahuje na rozhodčí řízení, nesmí taková dohoda obsahovat. Zákonodárce tedy požaduje existenci rozhodčí smlouvy ve zvláštním dokumentu.

Rozhodčí smlouvu nelze platně uzavřít, nebude-li spotřebitel poučen o podstatných rozdílech mezi rozhodčím a soudním řízením. Tento požadavek plyne z § 617 odst. 3 ZPOR, ve kterém je vymezena povinnost písemně poučit spotřebitele před uzavřením rozhodčí smlouvy mezi podnikatelem a spotřebitelem o podstatných rozdílech mezi rozhodčím a soudním řízením. Sankci za porušení této povinnosti upravuje § 617 odst. 7 ZPOR, kdy v případě, že proběhlo rozhodčí řízení mezi podnikatelem a spotřebitelem a spotřebitel nebyl písemně poučen o rozdílech dle § 617 odst. 3 ZPOR, dojde ke zrušení rozhodčího nálezu. Písemným poučením dle odstavce třetího měl zákonodárce na mysli, že spotřebiteli budou poskytnuty údaje o tom, že uzavřením rozhodčí smlouvy se vylučuje pravomoc soudů, že rozhodci jsou jmenováni smluvními stranami, že existuje pouze omezený počet způsobů k napadení rozhodčího nálezu a že náklady rozhodčího a soudního řízení se mohou lišit.⁹⁴

Odstavec čtvrtý § 617 ZPOR se týká sídla rozhodčího soudu. V rozhodčí smlouvě musí být obsaženy údaje o sídle rozhodčího soudu, u kterého má řízení probíhat. Dále platí, že rozhodčí soud se může k ústnímu jednání a provedení důkazů sejít na jiném místě pouze tehdy, pokud s tím spotřebitel vyjádří svůj souhlas nebo pokud je mimořádně obtížné provést některý důkaz v sídle rozhodčího soudu.

V § 617 odst. 5 ZPOR je upravena situace, kdy spotřebitel nemá při uzavření rozhodčí smlouvy ani k okamžiku podání žaloby bydliště, obvyklý pobyt či pracoviště ve státě, ve kterém má rozhodčí soud své sídlo. V tomto případě dává zákon spotřebiteli možnost přihlédnout k rozhodčí smlouvě pouze v případě, kdy se jí spotřebitel sám dovolává.

5.2.4 Průběh rozhodčího řízení a právní úprava rozhodnutí v rozhodčím řízení

Právní úprava postupu rozhodčího řízení se výrazněji neliší od úpravy české či slovenské. Strany si mohou většinu postupu smluvně upravit či odkázat ve smlouvě na jednací řád rozhodčího soudu.

Rozhodčí soud v Rakousku může rozhodnout dle zákona stejně jako ten slovenský a český formou rozhodčího nálezu či formou usnesení.

⁹⁴ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 189.

Dle § 606 odst. 2 ZPOR musí být rozhodčí nález vždy odůvodněn, pokud se strany řízení nedohodly jinak.

Žádné speciální požadavky, které by měly přispět k ochraně spotřebitele v souvislosti s průběhem řízení ani s rozhodnutím rozhodčího soudu ZPOR neobsahuje.

5.2.5 Zrušení rozhodčího nálezu soudem

Základní právní úprava možnosti zrušení rozhodčího nálezu soudem se nachází v § 611 ZPOR. V tomto ustanovení jsou taxativně vymezeny důvody, za kterých dojde ke zrušení rozhodčího nálezu soudem.

V šestém odstavci § 617 ZPOR je vymezena speciální právní úprava pro spory ze spotřebitelských smluv, která obsahuje důvody, za kterých dojde ke zrušení rozhodčího nálezu soudem. Zákonodárce zde vymezil dva základní případy. Prvním je případ, kdy dojde k porušení kogentních pravidel, jejichž použití nemůže být stranami vyloučeno, a to ani ve věcech s mezinárodním prvkem. Jako druhý důvod pro zrušení rozhodčího nálezu zákonodárce uvádí případ, kdy jsou dány podmínky, za kterých dle ustanovení § 530 odst. 1 bod 6 a 7 ZPOR může být rozsudek soudu zpochybněn žalobou na obnovu řízení. V tomto případě se určí lhůta pro podání žaloby na zrušení dle ustanovení týkajících se obnovy řízení.

5.3 Rozhodovací praxe soudů

Stejně jako ve všech zemích, ve kterých je možné rozhodování sporů mezi podnikateli a spotřebiteli v rozhodčím řízení, tak i v Rakousku bývá nejvíce problematickým bodem rozhodčí smlouva a s ní spojená nepřiměřená ujednání.

Jak bylo uvedeno výše, rakouská úprava rozhodčího řízení ve vztahu ke spotřebitelům je poměrně specifická, a to v tom smyslu, že je možné uzavřít rozhodčí smlouvu až po vzniku samotného sporu. Ani toto omezení však nezpůsobuje bezproblémové řešení sporů mezi podnikatelem a spotřebitelem.

5.3.1 Rozsudek Oberstegerichtshof Österreich sp. zn. 3 Ob 144/09 ze dne 22.7.2009⁹⁵

V předmětném řízení se jednalo o spor mezi dánskou a rakouskou společností a dvěma spotřebiteli, kteří v řízení vystupovali jako ručitelé. V průběhu řízení před

⁹⁵ Rozsudek Oberstegerichtshof Österreich sp. zn. 3 Ob 144/09 ze dne 22.7.2009. In: *Rechtsinformationssystem*. Dostupné na <<https://www.ris.bka.gv.at>>.

rozhodčím soudem se spotřebitelé domáhali neúčinnosti rozhodčí smlouvy. Tento požadavek byl ze strany rozhodčího soudu zamítnut, jelikož byl vznesen opožděně.

Po vydání rozhodčího rozhodnutí byl nařizen na území Rakouska výkon rozhodnutí. Proti tomuto se spotřebitelé bránili námitkami, že rozhodčí smlouva, kterou byla pravomoc rozhodovat spor dána dánskému rozhodčímu soudu, byla v rozporu s rakouskými předpisy na ochranu spotřebitele. V důsledku toho žádali spotřebitelé odmítnutí výkonu pro rozpor s veřejným pořádkem.

Toto rozhodnutí je poměrně zásadní i v oblasti spotřebitelského práva na mezinárodní úrovni. Soud se v tomto rozhodnutí vyjádřil k otázce, zda je spotřebitelskou ochranu možné považovat za součást mezinárodního veřejného pořádku a zda lze odmítnout uznání a výkon rozhodnutí cizího rozhodčího nálezu za předpokladu, že v místě řízení byly tyto principy porušeny.⁹⁶

Soud v tomto případě rozhodl v neprospěch spotřebitelů a pouze konstatoval, že porušení § 617 ZPOR není porušením veřejného pořádku.⁹⁷

Dále soud dospěl k závěru, že ochrana spotřebitele není součástí mezinárodního ani unijního veřejného pořádku.⁹⁸

⁹⁶ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 190.

⁹⁷ ÖHLBERGER, Veit. *Zur (Nicht-)Anwendung schiedsrechtlicher Verbraucherschutznormen in ausländischen Schiedsverfahren* [online]. 2010 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.dbj.at/sites/default/files/publ606.pdf>>.

⁹⁸ Bělohlávek, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 190.

6 Zhodnocení právních úprav rozhodčího řízení v ČR, SR a Rakousku s ohledem na ochranu spotřebitele

Vzhledem ke skutečnosti, že všechny tři zkoumané země jsou členskými zeměmi EU, je poměrně zajímavé pozorovat, jak se vypořádaly se stále vzrůstajícími požadavky ze strany EU na ochranu spotřebitele, pro účely této práce požadavky na ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení.

S přihlédnutím k obsahu předešlých kapitol této diplomové práce lze konstatovat, že všechny zkoumané země konkrétní ustanovení, která by měla posílit postavení spotřebitele, do právní úpravy rozhodčího řízení zavedly.

Dle mého názoru nejnižší míru ochrany poskytuje v současné době v rozhodčím řízení spotřebitelům Slovensko. Ve slovenském zákoně o rozhodčím řízení nalezneme pouze pár ustanovení, která obsahují poznámku o nutnosti zohlednit právní předpisy na ochranu spotřebitele. Žádná zvláštní ustanovení na zpřísnění požadavků na formu rozhodčí smlouvy, osobu rozhodce či žaloby slovenská úprava prozatím neobsahuje. Zákonodárce sice připravuje velkou novelu ZRK, ta ale doposud nebyla přijata. Slovenský zákonodárce se při tvorbě významně inspiroval úpravou českou a tak slovenské rozhodčí řízení ve vztahu ke spotřebitelům čeká celá řada změn. Novela byla plánována na 1.7.2014, ale doposud je předmětem jednání vlády.⁹⁹

Největšího pokroku naopak dosáhla dle mého názoru úprava České republiky. Ta, stejně jako dosavadní slovenská úprava, až do Novely zákona o rozhodčím řízení požadavky EU na ochranu spotřebitele vůbec nereflektovala. S účinností Novely zákona o rozhodčím řízení byl zaveden do ZRŘ rozsáhlý systém mechanismů, které mají postavení spotřebitelů v rozhodčím řízení posílit.

Rakouská právní úprava je velmi podobná právní úpravě německé. Právě ta byla významnou inspirací pro českého zákonodárce při tvorbě Novely zákona o rozhodčím řízení. Na rozdíl od úpravy v ZRŘ má rakouská právní úprava pro spotřebitele vymezenou zvláštní část zákona. To považuji za poměrně užitečné, jelikož v ZRŘ je úprava ochrany spotřebitele rozmístěna v celém zákoně, často jako poslední věta v posledním odstavci a ochrana spotřebitele v ZRŘ se tím stává nepřehlednou. Dalším rozdílem rakouské úpravy oproti úpravě české a slovenské je

⁹⁹ VAVRO, Tomáš. *Rozhodcovské konanie (arbitráž) od 1.7.2014* [online]. Podnikajte.sk, 3.2.2014 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/1209/category/pripravovane-zmeny-v-legislative/article/rozhodcovske-konanie-2014.xhtml>>.

skutečnost, že v Rakousku neexistuje samostatný zákon týkající se rozhodčího řízení. Rozhodčí řízení je obsaženo v obsáhlém civilním kodexu, kde je mu věnováno necelých pět desítek paragrafů. Rozsahově jsou tedy všechny tři zkoumané právní úpravy stejné. Výraznou odlišností rakouské úpravy od té české a slovenské je možnost uzavírat rozhodčí smlouvy až po vzniku sporu. Uvedené považuji za poměrně logický a efektivní krok a je to vývoj, který by dle mého názoru měla následovat i česká právní úprava.

Všechny tři právní úpravy mají v zákoně zakotvený požadavek na písemnou formu rozhodčí smlouvy. Slovenská úprava poskytuje možnost písemnou formu nahradit prohlášením do protokolu u rozhodčího soudu. V ZRŘ a ZPOR je pak toto zpřísněno požadavkem oddělení rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní.

Česká úprava jako jediná z rozebraných zavedla do zákona obligatorní náležitosti rozhodčí smlouvy pro spotřebitele. Absence těchto náležitostí je pak důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu soudem.

Zvýšené požadavky na osobu rozhodce, který je oprávněn rozhodovat spory ze spotřebitelských smluv je pak upravena také pouze v úpravě ZRŘ.

Právní úprava ČR, SR i Rakouska zakotvuje požadavek rozhodovat rozhodčí spory v souladu s právními předpisy na ochranu spotřebitele.

Je poměrně složité vybrat z těchto tří právních úprav tu, která poskytuje spotřebitelům nejkvalitnější ochranu v rozhodčím řízení. S vědomím výše popsaných skutečností jsem přesvědčena, že úprava slovenská je z hlediska ochrany spotřebitele naprosto nedostačující. Úprava česká se nově jeví jako velmi propracovaná a poskytující spotřebitelům ochranu ve všech fázích rozhodčího řízení. Dle mého názoru by byla ideální kombinace úpravy české a rakouské. Omezení přenést rozhodovací pravomoc ze soudců na rozhodce až po vzniku samotného sporu se ve světle rozhodovací praxe i s přihlédnutím k hledisku průměrného spotřebitele jeví jako nejefektivnější krok.

Závěr

V této diplomové práci jsem se zabývala promítnutím ochrany spotřebitele do rozhodčího řízení. Důraz byl kladen na instituty zavedené zákonem č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. V diplomové práci byly tyto instituty podrobně rozebrány a zhodnoceny. K uvedenému byla využita především metoda analýzy, která byla následně užita i pro právní úpravy jednotlivých zkoumaných zemí. Analýze jsem podrobila zejména právní předpisy, které upravují rozhodčí řízení v jednotlivých zemích, dále také judikaturu na státní úrovni jednotlivých států a v neposlední řadě také judikaturu ESD týkající se ochrany spotřebitelů v rozhodčím řízení.

V další části práce byla využita metoda komparace. V této části došlo ke srovnání právních úprav rozhodčího řízení s ohledem na ochranu spotřebitele ve třech členských státech EU, a to České republiky, Slovenské republiky a Republiky Rakousko.

V práci jsem si kladla za cíl analýzu platné a účinné právní úpravy rozhodčího řízení v České republice s důrazem na ochranu spotřebitele, především na instituty zavedené Novelou zákona o rozhodčím řízení. Druhým cílem této práce byla analýza platné a účinné právní úpravy rozhodčího řízení se zaměřením na ochranu spotřebitele v Republice Rakousko a ve Slovenské republice a následná komparace právních úprav.

Práce měla ve výsledku odpovědět na otázku, která z právních úprav komparovaných států poskytuje spotřebitelům v rozhodčím řízení nejefektivnější ochranu a dále na otázku, zda a jak se český zákonodárce vypořádal ze zavedením institutů sloužících k ochraně spotřebitele v rozhodčím řízení dle požadavků EU.

S ohledem na požadavky EU vyplývající ze směrnic na ochranu spotřebitele podle mého názoru český zákonodárce víceméně splnil svou povinnost a částečně odstranil problémy, které byly rozhodčímu řízení v České republice ze strany spotřebitelů, široké veřejnosti a v poslední fázi i veřejného ochránce práv vytýkány.

Z analyzovaných právních úprav se jeví jako účinná právní úprava rozhodčího řízení ve vztahu k ochraně spotřebitele v České republice a Rakousku.

Velkou výhodou právní úpravy rakouské je možnost uzavření rozhodčí smlouvy až po vzniku spotřebitelského sporu. Tento krok se jeví nejen jako logický, ale i jako velice efektivní. Až ve fázi, kdy už spor vznikl je spotřebitel schopen

dovodit důsledky, které mohou v souvislosti s přenesením pravomoci ze soudce na rozhodce vzniknout.

Česká republika po Novele zákona o rozhodčím řízení zavedla do ZRŘ celou řadu institutů k posílení ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení. Za nejvýznamnější lze označit povinnost uzavírat rozhodčí smlouvy samostatně, a to pod podmínkou absolutní neplatnosti a dále skutečnost, že nově může spotřebitelské spory rozhodovat pouze právně vzdělaná osoba, která splňuje požadavky Ministerstva spravedlnosti ČR. Jako další významné pozitivum Novelu zákona o rozhodčím řízení lze vnímat povinnost rozhodce sdělit stranám, zda v posledních třech letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu nebo zda je rozhodcem v dosud neskončeném rozhodčím řízení ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran.

Naopak za nedostatečné si dovoluji označit rozsah poučovací povinnosti u možnosti zrušení rozhodčího nálezu soudem. Domnívám se, že v případě, kdy zákonodárce zahrnul přímo do znění zákona výčet informací, které musí obsahovat rozhodčí doložka, bylo by také vhodné vymezit, jaké informace musí obsahovat poučení v rozhodčím nálezu. Jako další nedostatek lze označit absenci sankce za poskytnutí pravdivých či neúplných informací v souvislosti s § 3 odst. 4 ZRŘ.

I přes uvedené nedostatky se domnívám, že český zákonodárce zmíněnou Novelou zákona o rozhodčím řízení významně posílil ochranu spotřebitele v rozhodčím řízení a přiblížil tak ČR státům, kde je mimosoudní řešení sporů bráno jako rovnocenná alternativa k soudnímu řízení.

Použitá literatura a jiné informační zdroje

Knižní publikace:

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 625 s.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1776 s.
- LISSE, Luděk. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s komentářem*. Praha: Linde, a.s., 2012, 920 s.
- SCHELLE, K., SCHELLEOVÁ, I. *Rozhodčí řízení - Historie, současnost a perspektivy*. Praha: EUROLEX Bohemia, 2002, 117 s.
- WINTEROVÁ, A. MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. První část - Řízení nalézací*. Praha: Linde, 2014, 624 s.

Odborné články v časopisech a sbornících:

- BĚLOHLÁVEK, Alexander J., KALLA, Petr. Rozhodčí řízení na Slovensku - srovnání s českou praxí. *Právní rádce*, 2004, č. 2, s. 8-9.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Arbitrabilita sporů. *Právní zpravodaj*, 2003, č. 3, s. 6.
- CARBOL, Karel. Zamyšlení nad řešením spotřebitelských sporů v rozhodčím řízení aneb co přinesla novela zákona o rozhodčím řízení. *Právní fórum*, 2012, č. 7, s. 303 - 309.
- HÝBLOVÁ, Karla. Rozhodčí řízení v pracovněprávních vztazích. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jiří, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1717 - 1727.
- KOTOUČOVÁ, Jiřina. Právní úprava ochrany spotřebitele v ČR a v některých dalších státech. *Aplikované právo*, 2008, č. 1, str. 24 - 27.
- MUSALOVÁ, Dana. Porovnání právní úpravy rozhodčího řízení v ČR a SR. *Právo - Časopis pro právní teorii a praxi*, 2009, roč. 2, č. 4, s. 45-56.
- SUCHOŽA, Jozef, PALKOVÁ, Regina. Vybrané aspekty rozhodcovského konania. In SEHNÁLEK, David, VALDHANS, Jiří, DÁVID, Radovan, KYNCL, Libor (ed). *Dny práva - 2009 - Days of Law*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. s. 1831 - 1855.

Odborné články a příspěvky na internetových portálech:

- *Alternativní způsoby řešení sporů - Rakousko* [online]. 30.11.2007 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_au_cs.htm.
- JELÍNEK, Jindřich. *Co skutečně změnila novela zákona o rozhodčím řízení* [online]. epravo.cz, 24.1.2013 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/co-skutecne-zmenila-novela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-88566.html>.
- KOHOUT, Martin. *Jak je to vlastně s otázkou sjednocování judikatury v otázce rozhodčího řízení?* [online]. elaw.cz, 10.1.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.elaw.cz/clanek/jak-je-to-vlastne-s-otazkou-sjednocovani-judikatury-v-otazce-rozhodciho-rizeni>.
- KOHOUT, M., LISSE, L. *Judikatorní kolotoč v rozhodčím řízení aneb tady pomůže jen legislativní změna* [online]. epravo, 6.9.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/judikatorni-kolotoc-v-rozhodcim-rizeni-aneb-tady-pomuze-jen-legislativni-zmena-76838.html>.
- LISSE, Luděk. *Euronovela zákona o rozhodčím řízení 2012* [online]. epravo.cz, 16.4.2012 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/euronovela-zakona-o-rozhodcim-rizeni-2012-82291.html>.
- LISSE, Luděk. *Aktuální judikatura krajských soudů - způsob určení rozhodce* [online]. epravo.cz, 1.2.2011 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/clanky/aktualni-judikatura-krajskych-soudu-zpusob-urceni-rozhodce-70532.html>.
- NOVÁK, P., IVANOVÁ, V. *Rozhodčí smlouva se spotřebitelem ve světle novely ZRŘ* [online]. epravo.cz, 14.8.2012 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.epravo.cz/top/-84546.html>.
- ÖHLBERGER, Veit. *Zur (Nicht-)Anwendung schiedsrechtlicher Verbraucherschutznormen in ausländischen Schiedsverfahren* [online]. 2010 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <http://www.dbj.at/sites/default/files/publ606.pdf>.

- RECHBERGER, H. Walter. *Die Reform des österreichischen Schiedsrecht* [online]. 2008 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/law/lex/rlr25/rechberger.c.pdf>>.
- VAVRO, Tomáš. *Rozhodcovské konanie (arbitráž) od 1.7.2014* [online]. Podnikajte.sk, 3.2.2014 [cit. 15. července 2014]. Dostupné na <<http://www.podnikajte.sk/pravo-a-legislativa/c/1209/category/pripravovane-zmeny-v-legislative/article/rozhodcovske-konanie-2014.xhtml>>.

Právní předpisy:

Historické

- Zákon č. 113/1895 ř.z., o soudním řízení v občanských rozepřích právních.
- Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení v občanských právních věcech.
- Zákon č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů.

Česká republika

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Slovensko

- Zákon č. 244/2002 Z.z., o rozhodcovskom konaní, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Z.z., občanský súdny poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Z.z., občiansky zákonník, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 99/1963 Z.z., občiansky súdny poriadok, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 250/2007 Z.z., o ochrane spotrebiteľa, ve znění pozdějších předpisů.

Rakousko

- Zákon č. 140/1979 BGBl, o ochraně spotřebitele (*Konsumentenschutzgesetz*), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 946/1811 BGBl, občanský zákoník (*Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 113/1895 RGBl, občanský soudní řád (*Zivilprozessordnung*), ve znění pozdějších předpisů.

EU / ES

- Směrnice Rady č. 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/29/ES ze dne 11. května 2005 o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady č. 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady č. 97/7/ES a č. 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a výměně.
- Směrnice Rady č. 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 97/7/EC ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku.

Soudní rozhodnutí:

Česká republika

- Rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 39 Co 88/2010 ze dne 10.8.2010.
- Rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 36 Co 94/2010 ze dne 18.6.2010.

- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě, pobočka v Olomouci sp. zn. 75 Co 158/2013 ze dne 13.11.2013.
- Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28.5.2009.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR 32 Odo 229/2006, ze dne 30.5.2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3284/2008 ze dne 31.8.2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11.5.2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2227/2011 ze dne 28.7.2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10.7.2013.
- Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3227/07 ze dne 8.3.2011.
- Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 1275/2010 ze dne 22.12.2010.
- Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. ledna 2011.

Slovensko

- Usnesení Krajského soudu v Prešově sp. zn. 17CoE/99/2010 ze dne 15.2.2011.
- Usnesení Ústavního soudu SR sp. zn. IV. ÚS 55/2011 ze dne 24.2.2011.

Rakousko

- Rozsudek Oberstegerichtshof Österreich sp. zn. 3 Ob 144/09 ze dne 22.7.2009.

EU / ES

- Rozsudek SD EU sp. zn. C-168/05 ze dne 26.10.2006, ve věci Elisa María Mostaza Claro v. Centro Móvil Milenium SL.
- Rozsudek SD EU sp. zn. C-40/08 ze dne 6.10.2009, ve věci Telecomunicaciones SL v. Cristina Rodríguez Nogueira (Asturcom).

Další zdroje:

- Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ze dne 29. června 1994.
- Seznam rozhodců vedený Ministerstvem spravedlnosti ČR.

- Vzor rozhodčí smlouvy umístěný na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti ČR.
- Návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., a zákon č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů ze dne 17.4.2009.
- Stanovisko vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64//1986 Sb., a zákon č.216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů ze dne 18.5.2009.
- Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů z března 2010.
- Připomínky k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů ze dne 19.4.2010.
- Vládní návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony ze dne 18.5.2011.

Shrnutí v českém jazyce

Tato práce se zaměřuje na promítnutí ochrany spotřebitele do rozhodčího řízení. Důraz je kladen na právní úpravu rozhodčího řízení v České republice po novelizaci zákona o rozhodčím řízení z roku 2012.

Cílem této práce je zjistit, do jaké míry se podařilo zákonodárci odstranit problematické aspekty rozhodčího řízení ve vztahu ke spotřebitelům na území ČR a dále komparace české právní úpravy rozhodčího řízení v souvislosti s ochranou spotřebitele s úpravou slovenskou a rakouskou. Práce by v závěru měla poskytnout odpověď na otázku, jaká z komparovaných právních úprav poskytuje spotřebitelům v rozhodčím řízení nejúčinnější ochranu a jakým směrem by se měl vývoj české právní úpravy ubírat.

V úvodu práce je stručně rozebrán vývoj snahy zákonodárce upravit rozhodčí řízení tak, aby poskytovalo spotřebitelům co možná nejvyšší ochranu. V další části práce je rozebrána Novela zákona o rozhodčím řízení, která byla provedena zákonem č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů a instituty zavedené touto Novelou. V následujících částech je analyzována právní úprava ochrany spotřebitele v rozhodčím řízení v právním řádu Rakouska a Slovenska. Poslední kapitola této diplomové práce obsahuje komparaci české právní úpravy s úpravou slovenskou a rakouskou a celkové zhodnocení těchto úprav s ohledem na poskytovanou míru ochrany spotřebitele.

Klíčová slova

ochrana spotřebitele v rozhodčím řízení, Novela zákona o rozhodčím řízení, ochrana spotřebitele, rozhodčí řízení, rozhodčí řízení v Rakousku, rozhodčí řízení na Slovensku, komparace

Résumé in Czech

This dissertation focuses on how consumer protection is incorporated into arbitration. The emphasis is on arbitration law in the Czech Republic following the amendment to the Arbitration Act of 2012.

The aim of this dissertation is to ascertain to what extent legislators have managed to remove the problematic aspects of arbitration with regard to consumers in the Czech Republic and also to compare Czech arbitration law regarding consumer protection with Slovak and Austrian law. In its conclusion the dissertation should provide an answer to the question regarding which of the laws being compared provides consumers with the most effective protection in arbitration and in which direction the development of Czech law should proceed.

In the introduction there is a brief examination of lawmakers' efforts to regulate arbitration so that it provides consumers with the maximum possible protection. The next section looks at the Amendment to the Arbitration Act which was implemented in Act No. 19/2012 Coll., which amends Act No. 216/1994 Coll., on Arbitration and the Enforcement of Arbitration Awards, as amended, and the institutes introduced by this Amendment. In the following section there is an analysis of consumer protection in arbitration proceedings in Austrian and Slovak law. The final section of this dissertation contains a comparison of Czech law with Austrian and Slovak law and an overall assessment of these arrangements with regard to the degree of consumer protection provided.

Key words

consumer protection in arbitration, Amendment to the Arbitration Act, consumer protection, arbitration, arbitration in Austria, arbitration in Slovakia, comparison